

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Міжкафедральна комплексна кваліфікаційна робота бакалавра

Тема: Розробка проекту енотуристичного комплексу в Умовах Петропавлівської ОТГ Одеської області на засадах сталого розвитку

Головні керівники кваліфікаційної роботи бакалавра

Д.т.н., доц., зав.кафедри ТВтаСА		Ткаченко О.Б.
(посада, кафедра)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
Д.е.н., проф., кафедри ТБтаР		Добрянська Н.А.
(посада, кафедра)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Тема індивідуальної кваліфікаційної роботи бакалавра:

Досвід Молдови для розвитку Українського винного туризму

Керівник кваліфікаційної роботи бакалавра

Д.е.н., проф. каф. ТБтаР		Саркісян Г.О.
(посада, кафедра)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Розробив

242 – «Туризм і рекреація», кафедра ТЗПХ і КВ		
(спеціальність, кафедра)		
		Вітенко М.М.
(підпис)		(прізвище, ініціали)

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «06» лютого 2023 р., протокол № 69-03

Завідувач кафедри ТБтаР _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

АНОТАЦІЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Робота містить 73 сторінки, 0 таблиць, 26 рисунків, список літератури з 36 найменувань, 2 додатки.

Метою виконання роботи є аналіз успішного досвіду Молдови і розробка рекомендацій для розвитку винного туризму України на прикладі Петропавлівської ОТГ. Здійснено аналіз сучасного стану винного туризму Молдови, розкрито його основні принципи та види, виявлено низку закономірностей та взаємозалежностей, між виноробством та туризмом. Розглянуто територіальну структуру галузі, зокрема, визначено провідні центри та туристичні дестинації у чотирьох виноробних регіонах – Бельц, Кодру, Штефан Воде і Троянів Вал. Наведено приклади типових винних турів, та проаналізовано тематичні заходи, що є привабливими для винних туристів. Проаналізовано можливості посилення транскордонних відносин між Україною та Молдовою, надано рекомендації, розроблено моделі розвитку села Петропавлівка в структурі Петропавлівської ОТГ.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають виноробство та винний туризм Молдови.

Завданням роботи передбачено дослідити стан та перспективи виноробства та винного туризму Молдови, перейняти кращий досвід для впровадження в Україні, розробити рекомендації по розвитку винного туризму та посиленню транскордонних відносин між Україною та Румунією на прикладі с. Петропавлівка

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки та рекомендації щодо розвитку винного туризму на прикладі с. Петропавлівка

Отримані результати можуть бути використані Обласними територіальними громадами для розвитку сільських територій та на державному рівні рекомендації, представлені у роботі можуть бути прийняті для посилення транскордонних відносин.

Рік захисту роботи: 2023

ABSTRACT

to the qualification work of the bachelor

The work contains 73 pages, 0 tables, 26 figures, a bibliography of 36 items, 2 applications.

The purpose of the work is to analyze the successful experience of Moldova and develop recommendations for the development of wine tourism in Ukraine based on the example of Petropavlovsk OTG. An analysis of the current state of wine tourism in Moldova was carried out, its main principles and types were revealed, a number of regularities and interdependencies between winemaking and tourism were revealed. The territorial structure of the industry was considered, in particular, the leading centers and tourist destinations in four wine-growing regions - Balts, Kodru, Stefan Vode and Troyaniv Val - were identified. Examples of typical wine tours are provided, and thematic events that are attractive to wine tourists are analyzed. The possibilities of strengthening cross-border relations between Ukraine and Moldova were analyzed, recommendations were made, and development models of the village of Petropavlivka in the structure of the Petropavlivka OTG were developed.

The object of analysis, generalizations and research is the winemaking and wine tourism of Moldova.

The task of the work is to investigate the state and prospects of winemaking and wine tourism in Moldova, to adopt the best experience for implementation in Ukraine, to develop recommendations for the development of wine tourism and the strengthening of cross-border relations between Ukraine and Romania using the example of Petropavlivka.

Based on the results of the work, conclusions and recommendations regarding the development of wine tourism were formulated using the example of p. Petropavlivka.

Withdrawal of the results can be accepted by the regional territorial communities for the development of rural territories and on the sovereign equal

recommendations, presented by the robot, can be accepted for the strengthening of trans-cordon waters.

Year of job protection: 2023

Бланк завдання на КРБ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	Технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра	Туристичного бізнесу та рекреації
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав.кафедри ТБ та Р
Наталя ДОБРЯНСЬКА

« ____ » _____ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Вітенко Маргарити Мирославівни
ПІБ

1. Тема роботи; Досвід Молдови для розвитку Українськог винного туризму

Затверджена наказом ОНТУ від 23.02.2023 р. наказ № 80-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи: 12.06. 2023 р

3. Вихідні дані роботи:

При написанні дипломної роботи використовувалися підручники, посібники, періодичні видання, статистичні звіти, Інтернет джерела, а також досвід, отриманий під час проходження виробничої практики на туристичному підприємстві «Синдбад».

4. Перелік питань, які потрібно розробити

У першому розділі розглянути світовий ринок винного туризму. У другому розділі охарактеризувати успішний досвід Молдови з організації винного туризму. У третьому розділі надати пропозиції та шляхи розвитку винного туризму України.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначення обов'язкових креслень: робота містить 25 рисунків, 2 додатки

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи(для кваліфікаційної роботи бакалавра):

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 3			

7. Дата видачі завдання – «15» лютого 2023 р.

Керівник / ки _____ Маргарита ВІТЕНКО
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____ Ганна САРКІСЯН
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Термін виконання етапів роботи
1	Аналіз літературні та інші джерела з проблеми дослідження	15.02.2023 – 20.02.2023
2	Обґрунтування об'єкта, предмета дослідження, формулювання завдання і мети. Написання вступу.	20.02.2023 – 23.02.2023
3	Збір інформації, написання 1-го розділу	24.02.2023 – 20.03.2023
4	Збір інформації, написання 2 та 3 розділу	21.03.2023 – 10.04.2023
5	Узагальнення висновків, оформлення роботи відповідно вимог, формування списку літератури	11.04.2023 – 27.04.2023

Здобувач (ка) _____ Маргарита ВІТЕНКО
підпис

Керівник (ки) роботи _____ Ганна САРКІСЯН
підпис

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Маргарита ВІТЕНКО
підпис

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1	
Міжнародний досвід організації винних турів.....	11
1.1. Стан та перспективи винного туризму в Молдові	11
1.2. Характеристика туристичних ресурсів Молдови в контексті організації винного туризму.....	15
1.3. Культурно-туристичний маршрут “Воєвода Штефан чел Марє” - успішний досвід реалізації.....	32
Висновки до 1 розділу.....	32
РОЗДІЛ 2	
Аналіз використання та розвитку туристичного потенціалу Молдови у просуванні енотуристичних дестинацій України.....	34
2.1. Діяльність Національного туристичного інформаційного центру Молдови.....	34
2.2. Характеристика туристично привабливих івент заходів в Молдові.....	36
2.3 Вино Молдови – історія успіху зі Східної Європи.....	52
2.4. Структура турресурсів та аналіз енотуристичного комплексу в умовах Петропавлівської ОТГ Одеської області.....	58
Висновки до 2 розділу.....	60
РОЗДІЛ 3	
Розробка пропозицій для розвитку енотуристичного комплексу в умовах Петропавлівської ОТГ Одеської області.....	61
3.1 Розробка моделі розвитку села Петропавлівка в структурі Петропавлівської ОТГ.....	61
3.2 Розробка концепції транскордонного маршруту через Петропавлівську ОТГ Білгород –Дністровського району.....	65

Висновки до 3 розділу.....	68
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

На сьогодні розвиток енотуризму в світі – це пріоритетний та прибутковий напрямок туристичного ринку. Зберігається тенденція подорожі на короткий період з великою кількістю емоцій та вражень. Для того, щоб задовольнити потреби споживача створюється необмежений ряд туристичних дестинацій з унікальними локальними ресурсами. Гастрономія відіграє чималу роль при розробці туристичного продукту. Одним із видів гастрономічного туризму є енотуризм, який користується популярністю серед міжнародних туристів. Саме культура споживання та подачі вина викликає туристичний інтерес до процесу виноградарства та виноробства.

Пандемія COVID-19 спричинила зниження кількості туристів та вагомі втрати в туристичному секторі, в тому числі в винному.

Ринок послуг винного туризму змінився та залишається користуватися попитом.

Важливість досліджень пов'язаних з розвитком винного туризму та послугами даного ринку підтверджується значною кількістю присвячених робіт О.О. Любіцевої, В.А. Рибінцева, Т.І. Шпараги, Д.І. Басюк, В.В. Бойко, Т.І. Божук та праць інших вчених.

Поняття енотуризму або винного туризму виникло ще в ХХ ст. Люди почали звертати увагу на локальні страви, напої та смакуват їх на місці виготовлення. Всесвітня туристична організація (UNWTO) зазначає, що енотуризм (винний туризм), як підвид гастрономічного туризму, має на меті відвідування виноградників, виноробних підприємств, дегустацію, споживання та / або придбання вина в місці виробництва або поблизу [1].

Отже, винний туризм – підвид гастрономічного туризму, який передбачає ознайомити туриста з історією створення вина, показати етапи виноробства, культуру споживання та подачі, дати можливість продегустувати на місці виробництва та взяти участь в винних фестивалях та інших тематичних заходах. В 2016 р. відбулася значна масштабна подія, яка дала поштовх та змінила стратегічний напрямок розвитку даного виду туризму – це тематична конференція

в Грузії під організацією Всесвітньої туристичної організації. Наразі в 2021 р. в вересні пройшла вже 5 конференція, результатом якої стало прийняття рішень щодо створення потенціалу винного туризму у сільських місцевостях після пандемії COVID-19 [2,3].

Мета кваліфікаційної роботи полягає в розгляді міжнародного ринку енотуристичних послуг на прикладі Молдови, яка є дружньою сусідкою України і має значні здобутки у досліджуваній сфері та виокремлення найуспішніших прикладів розвитку для України.

Завданням роботи є: проаналізувати ринок винного туризму Молдови, туристичні ресурси цієї країни; виявити перспективи та шляхи розвитку енотуристичних послуг, надати рекомендації для розвитку енотуризму в Україні.

Об'єктами дослідження виступають виноробні регіони Молдови з основними туристичними ресурсами та Петропавлівська ОТГ.

РОЗДІЛ 1

Міжнародний досвід організації винних турів

1.1. Стан та перспективи винного туризму в Молдові

В сучасних умовах економічного розвитку винний туризм інтенсивно розвивається в різних регіонах світу та Молдові зокрема. Він є джерелом значних прибутків, оскільки може поєднуватися з усіма іншими видами туризму та слугує доповненням туристичних програм та маршрутів для дорослих рекреантів. Окрім того, його значення посилюється й в культурно-пізнавальному та гастрономічному плані. Адже виноробство є давньою господарчо-етнічною традицією. Тому кожна країна завдяки винному туризму може популяризувати свою культуру, звичаї, національну специфіку господарства та гастрономічних інтересів. Це також стимулює розвиток відсталих аграрних районів будь-якої країни загалом та зумовлює притік коштів до місцевих бюджетів, що є актуальним й для України.

На думку експертів, найбільш вдалою формою є поєднання винного, етнографічного, зеленого й сільського туризму [4]. Проживаючи поблизу місць вирощування винограду, рекреанти мають змогу долучитися до процесу вирощування та збирання винограду, виробництва вина та традицій його вживання. Екскурсійні програми таких турів поєднуються з маршрутами відвідування замків, музеїв, виставок та дегустацією вина й придбанням колекційних вин та сувенірної винної продукції. Найбільш популярними турами в Європі такого плану є відпочинкові, культурно-пізнавальні та ділові тури, у тому числі й видовищні, гурман-тури та гастрономічні тури. Як свідчить практика, туристичні потоки винних маршрутів зростають у тих регіонах, де на основі самобутніх традицій формуються розважальні тури, спеціалізовані інтерактивні туристичні продукти – з відвідуванням фестивалів і народних свят [5].

Сучасний винний туризм передбачає досить широкий спектр видів туристичної діяльності: відвідування плантацій виноградників; дегустація місцевих сортів винограду; ознайомлення з технологією виготовлення різних видів алкогольних напоїв безпосередньо на виробництві; відвідування дегустаційних залів та підвалів; ознайомлення з історією виноробства, відвідування спеціалізованих музеїв і виставок; відвідування ресторанів, що пропонують послуги дегустації вина та майстер-класи від сомельє; участь у винних фестивалях та тематичних святах; відвідування та участь у спеціалізованих виставках, форумах, конференціях, конкурсах, винних аукціонах тощо. Тому в усіх виноробних регіонах світу зараз намітилися тенденції щодо посилення та активізації подальшого розвитку винного туризму завдяки поширенню рекламної продукції місцевих виробників вина, залучаючи у цей процес усі наявні ресурси території – відвідування історичних пам'яток та виноробних заводів, розширення інфраструктури обслуговування туристів й запровадження спрощеної системи надання туристичних віз та організації ярмарок і виставок із продажу вина. За оцінками фахівців, на сучасний міжнародний ринок виноробної промисловості припадає 180 млрд дол. США.

Він оцінюється як сектор, роль якого зростає у розвитку сільських районів у таких країнах, як Франція, Італія, Іспанія, Греція, Угорщина, Румунія, Молдова, Болгарія та ін. Розвиток винного туризму сприяє загальному розвитку сільських територій, там збільшуються можливості працевлаштування сільського населення, збільшуються місцеві доходи й відбувається збільшення припливу туристів. Розвиваються такі нові винні туристичні регіони Європи, як Хорватія, Болгарія, Угорщина, Словенія, Молдова та Україна. Про зростаючу популярність винного туризму в Європі свідчить функціонування таких європейських структур із питань винного розвитку й співробітництва, як Асамблея європейських виноробних регіонів (AREV), Конференція Європейських виноробних регіонів (КЄВР) та Європейської Ради винних регіонів (RECEVIN) – мережа виноробних міст і

регіонів, головним завданням яких є запровадження стандартів проживання для винних туристів, а також впровадження розвитку винної культури та винного туризму. При останній функціонує мультимедійна мережа «Dionysus», метою якої є популяризація європейських виноробних регіонів. За ініціативи Всесвітньої туристичної організації (ВТО) в 2016 р. у Грузії було проведено першу Всесвітню конференцію з винного туризму, яка мала на меті скоординувати усі напрями розвитку винного туризму в Європі та залучити до цього процесу нові виноробні країни. Поява таких міжнародних організацій та заходів, які вони проводять, свідчить про значний розвиток винного туризму як нової туристичної галузі. Завдяки роботі цих структур з'являються стандарти якості надання послуг, досліджуються перспективи розвитку галузі.

Програма винного туру може включати в себе різні елементи. Найчастіше до неї входить пізнавальна екскурсія та відвідування винограднику, похід на виноробний завод, а також участь у тематичних культурних подіях, наприклад, у святі виноробства. Зазвичай винний тур триває не більше, ніж тиждень, але зустрічаються поїздки, які складають усього лише два–три дні. Вони можуть бути приурочені до винного торжества. Також туристичні агентства пропонують замовлення індивідуального винного туру, метою якого є професійне ознайомлення. У винного туризму є кілька дуже простих принципів. Один і найголовніший із них – пробувати вино лише в місцях його виробництва. У будь-якому місці найбільшою цінністю у винному туризмі користуються місцеві сорти винограду, а особливо – ті, які унікальні для цієї місцевості. Серед цінувальників вина існує принцип, що вино, яке чим далі виїхало від місця, де воно виростило й дозріло, тим гірше його смак.

Сильніше всього псується при подорожі молоде вино, яке іноді навіть перевозять у цистернах, що погано впливає на смак. Тому фахівці вважають, що справжнє французьке вино можна спробувати тільки у Франції. Залежною від мети й способів організації винних турів їх поділяють на:

- 1) індивідуальний тур, який може організувати туристична компанія (зазвичай найдорожчий варіант), або сам турист (є ризик отримати не те, що очікуєш). Такі види винних турів притаманні для справжніх гурманів і тих, хто не хоче залежати від решти групи людей і бути вільними у своїх рішеннях і переміщеннях;
- 2) груповий тур, що організовується туристичною компанією для певної групи людей конкретно, або є вже шаблонним маршрутом для всіх бажаючих. Групові тури зазвичай добре організовані й не допускають внесення змін у затверджену й відпрацьовану програму;
- 3) приєднання до групи – це такий тур коли, хтось хоче відпочити індивідуально й частину часу поєднати з мандрівною групою з винним маршрутом. У такому випадку туристи самі вирішують, де вони будуть приєднуватися до групи й якими сумісними послугами вони будуть користуватися. Зараз досить популярним заняттям у Європі є еногастрономія – мистецтво підбору та поєднання вин до певних кулінарних страв та продуктів харчування. Від латинського «ено» – вино, «гастроном» – комплекс правил із приготування їжі.

У багатьох регіонах світу це заняття стало досить популярним і тим самим сприяє припливу туристів, які подорожують країнами у пошуках нових гастрономічних відкриттів. Еногастрономічний туризм – це спеціалізований напрям туристичних подорожей із метою пошуку нових смаків та автентичних кулінарних традицій, який базується на поєднанні певних кулінарних смаків різноманітних страв та традиційного вина. Серед сучасних туристів зростає попит на гастрономічні послуги у поєднанні з харчосмаковими властивостями вина та інших алкогольних напоїв. Можна стверджувати, що еногастрономічний туризм й надалі буде успішно розвиватися.

1.2 Характеристика туристичних ресурсів Молдови в контексті організації винного туризму

Винні тури культурно-пізнавального спрямування передбачають ознайомлення з традиціями виноградарства, оригінальною технологією виноробства, асортиментом вин місцевого виробництва та їх дегустацією, вивчення історії винного промислу, пам'яток життя й діяльності видатних виноробів.

Найчастіше до програми туру входить пізнавальна екскурсія з відвідуванням виноградних плантацій, виноробного виробництва, а також участь у тематичних культурних подіях, наприклад, у святі вина. Подорожі національними «винними шляхами» з відвідуванням виноградників, центрів виноробства, «винних столиць», погребів, ресторанів приваблюють значну кількість туристів з усього світу й практикуються в таких країнах Європи, як Німеччина, Греція, Франція, Іспанія, Португалія, Італія, Угорщина, Румунія, Болгарія, Молдова, у тому числі й Україна .

Практично в усіх країнах, провідних виробників вина, є «винні шляхи», що розпочинаються від виноградника, виноробного підприємства, складських приміщень і до центрів продажу. Зачасту до них включають ще старовинні замки, фортеці та інші видатні місця та старожитності виноробних територій, щоб посилити туристичну привабливість винного регіону. Наприклад, в Італії прокладено спеціальні маршрути з назвами «Strada di Chianti», «Strada del Vino» та ін. Один із найпопулярніших винних маршрутів веде до виноробні «Castello di Volpaia» (Замок Вальпай) у центрі Тоскани, який був побудований у XI ст. як оборонна фортеця.

Проте зараз його старовинні будівлі й підземелля прилаштовані під винні магазини, склади й погреби, а також дегустаційні зали, які зачаровують відпочивальника своєю таємничістю та надають відомим винним брендам ще більшої привабливості й популярності, що є чистим піарним продуктом туристично-винної індустрії. Часто такі винні заклади оснащені сучасними технічними засобами виробництва й зберігання вина, а також необхідними

інформаційними ресурсами та рекламно-демонстраційними засобами, що дає змогу простежити весь шлях виноробства вина від місць вирощування винограду – до географії споживання вин. Усі такі заходи супроводжуються театралізованими виставами на культурноетнічну та історичну тематику, а також можуть мати науково-технологічний та бізнесовокомерційних характер.

Працівники виноробних компаній та туристичних фірм супроводжують такі тури розповідями про традиції краю, легенди й перекази середньовіччя, що пов'язані з місцевим вином та цікаві факти з історії виноробства, про корисність споживання вина та можливості його використання з лікувальними та релаксаційними цілями, яким займається винотерапія. Для того, щоб у країні розвивався винний туризм необхідне виноробство з цікавими способами виробництва й давніми традиціями культури споживання вина.

Вирощування винограду в будьякій країні потребує сприятливих природних кліматично-грунтових умов та достатньої кількості сонячної радіації та зволоження, яких у Молдові є достатньо. Молдовське виноробство має давні історичні традиції й пройшло складні часи випробування. Найбільшої популярності воно досягло за часів правління князя Штефана Великого у XIV ст. Згодом, під час турецьких компаній у регіоні виноробство зазнало значних збитків. Винна індустрія відновила свій розвиток після Бухарестського договору у 1812 р., після того, як регіон став провінцією Російської імперії. Саме тоді в Молдові були акліматизовані, окрім місцевих сортів винограду («Рара Негре», «Згіхарда», «Батута Негре», «Плавай», «Галбена», «Фетяска Альба», «Фетяска Негре» та інші) й нові з південної Європи, наприклад, Франції («Піно-блан», «Піно-нуар», «Аліготе», «Каберне-Совіньйон», «Совіньйон-блан», «Гаме», «Мускат Білий» та ін.).

В 70-80-х роках 20-го століття Молдова разом із Грузією була основними регіонами виноробства в радянському просторі. Проте антиалкогольна компанія М. Горбачова призвела до того, що в другій

половині 1980-х років було вирубано понад 75 % виноградників країни, у тому числі й у Молдові.

Після розпаду СРСР й того, як Молдова отримала незалежність у 1991 р., виноробна промисловість почала поступово відновлюватися.

До середини 1990-х рр. більшість виноробних підприємств були приватизовані й нові власники почали вкладати кошти в сучасне обладнання. Значні інвестиції в виноградники були зроблені з 2000 по 2005 рр.

В останні роки виноробна галузь та винний туризм продовжує інтенсивно розвиватися, так як дає Молдові значні прибутки. За офіційною статистикою, в країні функціонує 142 винзаводи, 23 з яких мають досвід проведення винних екскурсій та дегустацій вин для іноземних туристів.

Зараз ця країна виходить на європейські ринки вина та пропонує цікаві винні тури на своїй території. Саме виноробна галузь символізує країну Молдову серед інших країн Європи. Символом Молдови на міжнародному винному виробництві є білий лелека (таку назву має й один із найкращих молдовських коньяків – «Білий лелека») із гроном винограду в дзьобі, який за легендою, під час тривалої облоги середньовічного міста Сорока приніс виснаженим його оборонцям виноградне гроно, завдяки якому вони вижили й отримали перемогу.

Бренд «Білий лелека» не закріплений за конкретним винним заводом і випускається багатьма молдовськими виробниками. Іншою відомою маркою Молдови є «Дойна» («Дойна», «Ністру», «Сюрпризний», «Тірас» та ін.) – продукція Тираспольської компанії «KVINT», яка була заснована ще в 1897 р. (зараз належить холдингу «Шериф»).

Її високо цінують не тільки на території колишнього СНД, а також в інших країнах світу. Цей вид коньяку, який має витримку 9–10 років, отримав багато нагород на міжнародних конкурсах.

Вина групи «Букет Молдавії» була та й зараз є досить популярною. Серед інших відомих сучасних провідних виробників молдовської винної продукції слід вказати фірми: Крикова («Cricova»), Малі Милешти («Milești

Місі»), Кирсово («INVINPROM SRL»), Діонісос Мерень («Dionysos Mereni»); преміум-вин – «Carlevana», «Chateau Vartely»; пуркарських вин – «Негру де Пуркарь» і «Рошу де Пуркарь», «Вінарія Боставан», «Аcorex», «Aurvin», «Vinaria Purcari» та ін. Фірма «Діоніс Клуб» («NIS-Struguras») є виробником відомих білих ігристих вин («Lion Gri», «Vitis Hincesti» та ін.). Компанії «Аroma», «Barza Albă», «Interalco», «KVINT» виробляють коньяки міжнародної якості.

Підприємство «Mold-Nord» виробляє вина та міцні алкогольні напої, які йдуть на експорт у країни Європи, США та Японію. На сьогодні винна індустрія в Молдові є добре розвинутою. За офіційними даними, колекція молдавських вин «Малі Милешти» («Mileştii Mici») зараз є найпотужнішою в Європі з винних виробників.

Фахівці відзначають, у день вона виробляє 1,5 млн пляшок вина, а її винні погребі мають протяжність до 200 км, з яких 50 км використовуються в наш час досить ефективно.

За даними європейської статистики, площа, яка зайнята виноградниками в Молдові, становить близько 147 000 га, з яких 10 200 га використовуються в комерційних цілях.

Виробництво вин відіграє важливу роль в економіці цієї країни й базується на виноградарстві, яке є домінуючою галуззю сільського господарства.

Молдовський уряд відносить виноробство до стратегічних галузей економіки та сприяє його фінансуванню, тому що 90–95 % вин йде на експорт й приносить країні значні прибутки у твердій валюті. В останні роки спостерігається швидкий ріст експорту молдовської алкогольної продукції, який за офіційною статистикою за останні роки збільшився на 15 %, а також спостерігається постійне зростання валютних надходжень від цього.

За офіційною статистикою, Молдова входить у двадцятку основних виробників алкогольних напоїв у світі.

Окрім того, ця країна зараз досить інтенсивно розвиває винний туризм і заохочує іноземних інвесторів у його розвиток. За рішенням ВТО та інших міжнародних організацій, що контролюють виробництво вина, в 2018 р. Молдова стала «Світовою столицею винного туризму» та господаркою «III Глобальної конференції винного туризму», до якої з'їхалися представники майже 70 країн світу.

Згідно офіційної статистики, більшість іноземних винних туристів у Молдові – це представники заможних країн ЄС, Японії, США та Канади, адже вартість винних турів із дегустацією вин є значущою й у середньому у цій країні складає 700 дол. США. Проте в'їзд іноземних туристів у Молдову постійно зростає, наприклад у 2018 р., згідно офіційної статистики, він становив більше 4 млн осіб, що 500 тис. відвідувачів більше до попереднього року.

Фахівці на сучасному етапі розвитку виноробства виділяють 4 основних виноробних зони в Молдові:

– Центральна (Кодри) – це гористі пагорби, вкриті кодровими лісами, які захищають виноградники від холоду та спеки. На цих територіях виноробні підприємства вирощують традиційні для Молдови сорти винограду. Головними центрами виноробства тут є «Криково», «Мілештій Міч», «Конжушна», «Вартелі» та ін. Окрім ідентичних та традиційних вин, на цій території зараз виробляється широкий асортимент вин за французькими технологіями; – Південно-Східна (Штефан Воде) – це знаменитий Пуркарський регіон, який розміщений на західному березі р. Дністер. Тут виробляють переважно ексклюзивні сорти вин. Головним виноробним центром цієї зони є «Вінарія Пуркарь» та «Мезалімпе», де виробляють вина «Негру де Пуркарь» та «Рошу де Пуркарь», які йдуть на експорт королівській родині у Великобританію. А вина «Сакуца» – «Каберне совін'йон», «Мерло», «Шардоне», «Піно Грі» та інші є відомими в усьому світі; – Південна (Троянів Вал) – досить спекотна й посушлива територія, яка спеціалізується на виробництві червоних та десертних вин із відомим виноробним центром

м. Кірсово та Тараклія. Тут виготовляються якісні ігристі вина, головним виробником є компанія « INVINPROM SRL»; – Північна (Бельц) – це регіон, де вирощують винний матеріал для коньяків та кріплених вин групи «Ізабелла» та «Лідія» [6-14].

1.3. Культурно-туристичний маршрут “Воєвода Штефан чел Марє” - успішний досвід реалізації

Культурно-туристичний маршрут “Воєвода Штефан чел Марє”, який включає тематичні туристичні пам'ятки на території Молдови та Румунії, може бути розширений до України. Декілька можливостей для просування та інтернаціоналізації обговорювалися на спеціальному форумі, 17 грудня 2020 року.

Щоб маршрут Воєвода Штефан чел Марє вважався міжнародним, він повинен перетинати три держави, тому розширення маршруту в Україні – природний крок до просування та інтернаціоналізації маршруту.

Стратегічну оборонну систему Молдови складала 9 фортець, які у різний час завоював, розширив або побудував Штефан чел Марє – один із найвизначніших правителів Молдавського князівства.

Рис. 1.1 – презентація Культурно-туристичного маршруту “Воєвода Штефан чел Марє” на інвестиційному форумі.

“У нас є як мінімум дві туристичні пам'ятки, розташовані в Україні, які мають пряме відношення до Штефана чол Марі і можуть бути включені до маршруту: Біла фортеця на Одещині та Хотинська фортеця в Чернівецькій області. Таким чином, якщо ці зусилля щодо розширення будуть продовжені, то ми можемо сказати, що цей маршрут може стати надзвичайно добрим прикладом для нових транскордонних проєктів, наприклад, у галузі виноградарства”, – зазначив радник Посольства України у Молдові Сергій Гуменюк.

Перший транскордонний маршрут у регіоні “Воєводи Штефана чол Марє” був розроблений у 2019 році та включає 29 туристичних пам'яток на обох берегах Пруту, історично пов'язаних з ім'ям воєводи [15].

Декілька століть через особистість Воєвода Стефана Великого і Святого залишається сполучною ланкою між історичними, культурними скарбами і сучасними туристичними пам'ятками.

Інвестиційне агентство, як розробник маршруту, разом з інституційними партнерами з Румунії поставило перед собою завдання включити ці дві країни до сумісного регіонального та глобального туристичного маршруту. Будучи твердо переконаними, що особистість воєвода має всі необхідні складові, щоб стати символом місцевої культурної пропозиції в міжнародному просторі, необхідно, щоб цей об'єкт маршрут став варіантом продовження туристичного перебування для потенційних відвідувачів як з європейських країн, так і далекого зарубіжжя: держави Азії та Близького Сходу, Японія, США або Канада.

Культурно-туристичний маршрут «Воєвод Стефан Великий і Святий» охоплює близько 2000 км і перетинає вісімнадцять населених пунктів у Румунії, одинадцять населених пунктів у Республіці Молдова та тринадцять виноробних підприємств, надаючи таким чином туристам урок історії та духовності, запропонувавши пам'ятки монастирі, укріплені фортеці, хруб (королівські погребі), яким понад 500 років, спадкоємність яких збереглася

до наших днів, і, що не менш важливо, музеї, в яких організовані виставки з експонатами часів правління Воєвода Стефана Великого та Святого.

Окрім основних визначних пам'яток, маршрут доповнюється ще 80 додатковими місцями, 34 з Республіки Молдова та 46 з Румунії, які пропонують туристам різноманітний досвід: гастрономічний, винний туризм, пригоди та багато іншого

Його Святійшество Даніель Іоніце, Посол Румунії в Республіці Молдова: «Кожному туристичному об'єкту, кожному маршруту потрібна історія, легенда, і наш правитель Стефан Великий і Святий був величезною історичною особистістю, яка є, безперечно, моральною та історичною віхою. У цьому контексті культурно-туристичний маршрут «Воєвод Стефан Великий і святий» є для нас можливістю підвищити обізнаність та просувати спільні культурні та туристичні цінності шляхом об'єднання інструментів просування та цільового маркетингу для передачі послідовного послання. Водночас ця нова ініціатива є сучасним інструментом, допомогою якого ми не лише захищаємо історичні та духовні скарби, що об'єднують нас, а й вносимо наші країни в туристичну карту світу».

Щоб вважатися міжнародним, культурно-туристичний маршрут «Воєвод Стефан Великий та Святий» має перетинати 3 держави, тож розширення маршруту в Україні – природний крок до просування та інтернаціоналізації маршруту.

За продовження маршрут зможе отримати сертифікат Ради Європи, який надає безліч переваг: можливість брати участь у щорічному консультативному форумі; навчання країн-членів, державних службовців, туристичних організацій; дії щодо збільшення мережевих зв'язків та видимості, а також можливості фінансування.

Стефано Домініоні, директор Європейського інституту культурних маршрутів, Рада Європи: «Маршрут «Воєвод Стефан Великий та Святий» здається дуже багатообіцяючим, заснованим на культурі, традиціях та історії. Мені дуже приємно бачити цю ініціативу, особливо у країнах, де останніми

роками культурні маршрути Ради Європи значно розширилися. Мені також приємно, що уряди Румунії, Республіки Молдова та України зацікавлені у співпраці щодо цього. Наразі 47 країн є учасниками Угоди Ради Європи про культурні маршрути. Сподіваємось, що Молдова та Україна скоро приєднаються».

Про маршрут «Воєвода Стефан Великий та Святий»:

Культурно-туристичний маршрут «Воєвод Стефан Великий та Святий» розроблений Інвестиційним агентством Республіки Молдова та Міністерством туризму Румунії. Він був створений у результаті підписаної у 2018 році Угоди між Румунією та Республікою Молдова про співпрацю у галузі розвитку туризму.

Маршрут пропонує такі туристичні об'єкти: фортеці (Сучава, Сорока, Нямц, Тигіна), галузі вирощування винограду та виробництва вина, виноградники та королівські льохи (Котнар, Мілештій Міч, Крикова, Пуркар, ET. Cetera, Панчіу-Одобешть та ін.), монастирі, засновані воєводом (Путна, Петреуць, Воронець, Воловець, Реушень, Святий Ілля, Добровець, Святий Миколай Домнець, Хирлеу, Святий Миколай Попелов, Благочестива Параскева, Церква Усікнення глави Іоаннашого , Кепріяна), музеї (Музей винограду і вина з Хирлеу і Музей Штефана Великого з Васлуй, Історико-етнографічний музей з Мерень), Палац культури з Ясс, побудований на старому фундаменті воєводу, що належить Королівські двори з Тиргу Нямц і Васлуй, печерний комплекс Цукрова та пам'ятник Стефану Великому в Кишиневі, а також Високий Мост на честь перемоги, здобутої у битві з Османською імперією.

Туристи можуть вибрати місця, які вони хочуть відвідати, залежно від своїх переваг та створити свій власний маршрут на офіційній платформі www.stephenthegreat.travel. Тут же бажаючі можуть знайти додаткову інформацію про кожен туристичний об'єкт, платформа доступна румунською та англійською мовами. Залежно від розвитку проекту сайт коригуватимемо і доповнюватимемо новими туристичними пам'ятками [16].

1. ЧЕТЯТЯ АЛБЕ, УКРАЇНА, БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ

Рис. 1.2 – Фортеця Четятя Альбе, Україна, Білгород-Дністровський район

Фортецю було закладено у XIII в. золотоординським ханом Берке і вона отримала назву Ак-Лібо. Після втрати Золотою Ордою в середині XIV століття територій Дністровського лиману фортеця перейшла в управління молдавських князів. Відомо, що Штефан чел Маре розширив та оновив оборонні можливості Четатя Албе.

Своїми розмірами вона перевершує всі подібні фортифікаційні споруди країни. Загальна площа території фортеці складає 9 га. Фортеця лежить на скелястому березі Дністровського лиману та має вигляд неправильного багатокутника. Раніше вона складалася з чотирьох дворів, кожен з яких мав специфічне призначення і міг самостійно вести оборону (нині збереглося лише три кріпаки).

Всі фортечні будівлі обнесені міцними стінами, довжина яких сягає 2,5 км. Через кожні 40-45 м були вбудовані фортечні вежі та бастіони. Їхня початкова кількість досягала 34, 12 з них були порожніми бойовими вежами. Інші — бастіони та напівбастіони. Вони пізніше були забутовані та перетворені на майданчики для встановлення артилерійських знарядь. Багато веж твердині мають власні назви (вежа Овідія (Дівоча), Сторожова вежа, вежа Пушкіна і т. д.), що стали відображенням місцевих переказів та легенд.

2.Фортеця СУЧАВА, РУМУНІЯ, СУЧАВА

Рис. 1.3. – Фортеця Сучава, Румунія

Сучавська фортеця вперше згадується в акті від 10 лютого 1388 молдавського господаря Петра I Мушата (1375-1391), в якому йдеться про позику (3000 рублів сріблом), запрошеному польським королем, який запропонував як гарантію повернення грошей провінцію Покуття. Документ закінчується словами «... і написана грамота у фортеці Сучава, у понеділок першого тижня Посту, під нашою печаткою, від народження Господа 1388». Відомо, що у 1388 році господар переніс столицю Землі Молдавської із міста Сирета до Сучави. Фортеця згадується і в інших молдавських документах 1393 та 1395 років.

Пан Штефан чел Маре (1457-1504), вважав, що Сучавська фортеця недостатньо укріплена у тому, щоб витримувати атаки противника, тому побудував стіну, яка оточувала замок Мушата, подібно кільцю.

В 1476 Сучавська фортеця була обложена турецькими військами під командуванням султана Мехмеда II. У цій битві стало ясно, що фортечні мури, зведені навколо старого Мушатинського замку (XIV століття), і квадратні оборонні вежі були вразливі для артилерійських залізних снарядів. Тому Штефан чел Маре розпочав роботи зі зміцнення фортеці, що підтверджується гербом Молдови з написом, який вказує, що його було встановлено у вересні 1477 року.

У фортеці ростуть два старі дуби часів господаря Штефана чол Маре. Переказ свідчить, що Штефан Великий провів із фортеці підземний хід, який вів до Свято-Дмитриївської церкви у місті Сучава, де сьогодні можна побачити руїни господарського палацу. У разі падіння фортеці цей підземний хід забезпечував можливість відступу.

3. НІМЕЦЬКА НЯМЦ ФОРТЕЦЯ, МОЛДОВА

Рисю 1.4 – Німецька фортеця, Молдова

Німецька фортеця є однією з основних середньовічних пам'яток Молдови. Колись фортеця Нямц охороняла долини Молдови та Сирету, а також шлях до Трансільванії.

Фортеця є молдавським творінням, зведеним наприкінці XIV століття господарем Петром I Мушатом. Створення Молдавської держави в 1359 році, зростання централізованої влади та економічний розвиток були ключовими факторами при побудові кам'яних укріплень для забезпечення контролю над дорогами та прикордонними пунктами, вони були покликані стати оборонними центрами у разі війни.

1476 року, під час правління Штефана чол Маре, фортеця вистояла перед натиском 200-тисячної армії Мехмеда II, завойовника Константинополя. Турки відступили, а фортеця була врятована безстрашним пиркелабом Арборе, який керував фортецею та областю з 1471 року. Після періоду правління Штефана чел Маре фортеця Нямц продовжувала відігравати важливу роль в оборонній системі Молдови.

4.ЧЕТЯТЯ НОУЕ, РУМУНІЯ, РОМАН

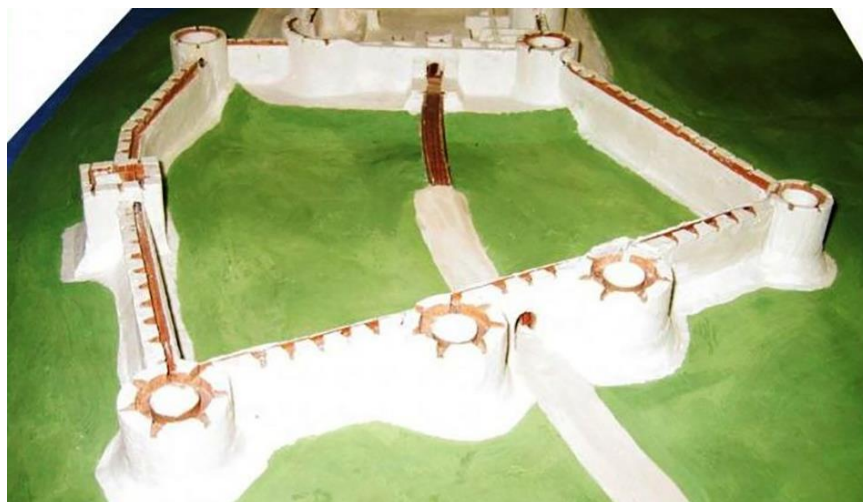

Рис. 1.5 – Четятя ноуе, Румунія

Нова фортеця Романа (Четят Ноуе) була заснована Штефаном чол Марє в 1466 році, і була однією з фортець, які склали оборонний пояс Молдови. Нова фортеця Романа була укріпленням, зведеним повністю з каменю, на відміну від першої фортеці Романа, яка була збудована з колод та землі. Нова фортеця Романа була справжнім кам'яним укріпленням та оборонною спорудою, призначеною для захисту півдня країни. Вона була спорудою з потужних стін, які були оточені ровом шириною 30-60 м.

В 1476 Нова фортеця Романа була зруйнована турецькими військами під керівництвом Мехмеда II, відновлена вона була в 1478 році.

У 1675 році Думитрашку Кантакузіно за наказом візира зруйнував фортецю. Стіни фортеці обрушилися, і до сьогодні зберігся лише кам'яний фундамент, що глибоко вріс у берег Сирету, свідчення, яке лягло в основу археологічних розвідок.

5. КІЛІЙСЬКА Фортеця, УКРАЇНА, КІЛІЯ

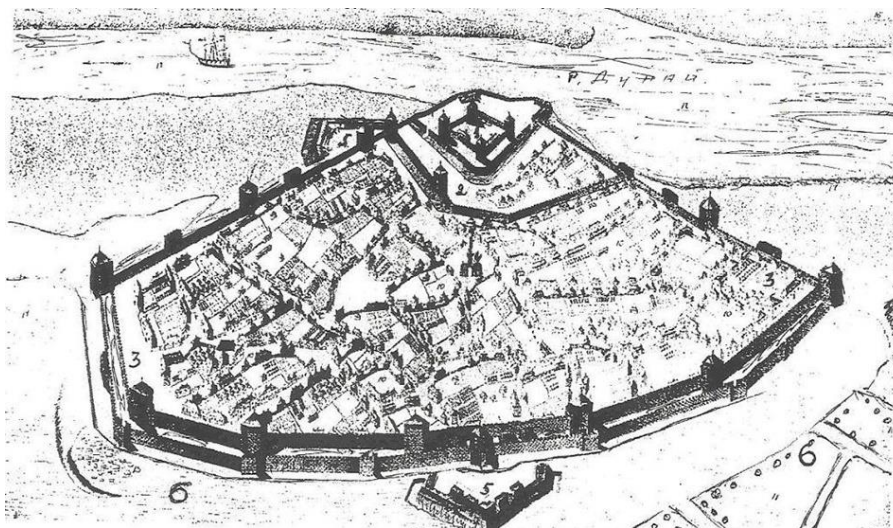

Рис. 1.6 – Кілійська фортеця, Україна, м. Кілія

Розуміючи стратегічну і комерційну важливість Кілії, Штефан чел Марє зробив кілька спроб завоювати фортецю. 22 липня 1462 року господар Молдови розпочав облогу фортеці Кілія, яку захищав угорський гарнізон. Під час атаки Штефана було поранено в кісточку (поранення, від якого він страждав все життя). Згідно з легендами, Штефан чел Марє зазнав поразки лише у двох битвах, одна з яких – облога Кілії у 1462 році.

Через два з половиною роки, 25 січня 1465, після одноденної облоги Штефан чел Марє завоював Кілійську фортецю. У 1479 він спорудив на лівому березі Кілійського гирла, з боку волохів (мунтян), Нову Кілійську фортецю (навпаки старої). Подія зазначена в Молдовсько-німецькому літописі: «1479 р. місяць липень, день 22, воєвода (Штефан III) почав піднімати кам'яні стіни навколо Кілії і завершив (цю роботу) того ж року з 800 мулярів і 17 000 робітників». Фортеця була оточена ровом, вода в яку була проведена прямо від Дунаю, перетворивши фортецю на острів. У 1482 році Штефан чел Марє заснував у Кілії церкву Святого Миколая, побудовану за італійським проектом.

Кілійська фортеця знаходилася на березі Дунаю в торці сучасних вулиць Миру, Гагаріна та Суворова. Нині на її місці порт, елеватор та міський парк. Збереглися два ставки, утворені колишнім ровом.

6.ЦИТАДЕЛЬ СТАРОГО ОРХЕЮ, МОЛДОВА, СТАРИЙ ОРХЕЙ

Рис. 1.7 – Цитадель Старого Орхею, Молдова

Археологи виявили у Старому Орхеї давню фортецю, датовану XII-XIII століттями, яка була зруйнована під час татаро-монгольської навали у 1241-1242 роках. Кам'яна фортеця, збудована татаро-монголами, хоч і пошкоджена, служила молдаванам центром оборони. За правління Штефана чел Маре (1457-1504) фортеця була перебудована і перетворена на резиденцію пиркелабів Орхея.

Будівництвом фортеці в Орхеї Штефан чел Маре прагнув зміцнити оборону Молдови, захищати країну від татарських вторгнень. Протягом XV-XVI століть усередині фортеці, крім палацу пиркелабу, розташовувалися і будинки городян. Кам'яна цитадель в основі була прямокутником площею близько десяти тисяч квадратних метрів. Стіни цитаделі були збудовані з кам'яних блоків, скріплених вапняним розчином. Вхід у цитадель був розташований на півдні. Над входом була вежа, обидві сторони воріт були укріплені стовпами.

Фундамент фортеці зберігся донині. Примітно, що Цитадель Старого Орхея і Нова Фортеця (Роман) схожі на дрібниці, що дозволяє припустити, що вони були зведені одними і тими ж майстрами-мулярами.

7.Фортеця сорока, МОЛДОВА, СОРОКИ

Рис. 1.8 – Фортеця Сорока, Молдова

У Середньовіччі Сороки були частиною оборонної системи Молдавської держави, а ця фортеця (тоді ще дерев'яна) була зведена на місці старого укріплення в далекому 1499 за дорученням Штефана чол Маре - факт, що засвідчується господарською грамотою від 12.07.1499 р., в якій згадується «Кістці пиркелаб від Сорока». Пізніше дерево замінили камінням. З того часу фортеця стала унікальною оборонною спорудою, яка збереглася до наших днів у своєму первісному вигляді. Також разом із фортецею збереглася і військова церква, яка була збудована над її центральною брамою.

Фортеця має округлу форму, її діаметр 38 метрів. Усередині неї розміщуються 5 трирівневих веж. Висота фортеці – 20-25 метрів. До річі, вам пощастить побачити оновлену фортецю. Нещодавно, 16 травня 2015 року, її знову відкрили для відвідувачів після реставрації.

Цікавий факт: фортеця зображена на паперовій купюрі номіналом 20 леїв, тому можете помилуватися нею прямо зараз.

8. Хотинська Фортеця, УКРАЇНА, ХОТИН

Рис. 1.9 – Хотинська Фортеця, Хотин

Час появи Хотинської фортеці покритий таємницею. Говорячи про походження назви, посилаються на Котісо, царя даків у III столітті. Мирон Костін у «Польській хроніці» висловлює припущення, що фортеця була побудована даками, що цілком імовірно, якщо зважити на те, що даки жили в Поділля та в них були там укріплення.

Здобувши фортецю, Стефан чел Маре значно розширив стіни і підняв їх до 40 метрів заввишки. Він додав три вежі: дві циліндричні та одну прямокутну на південній стороні. Місто стало важливим торговим центром для Молдови, щороку приносячи до скарбниці країни 10 000 золотих монет. Тут проводився великий ярмарок, на який з'їжджалися купці з усієї Європи.

У 90-х роках XX століття Хотинська фортеця була оголошена історичною пам'яткою. Було відновлено повністю кладку стін, покрівлю церкви Стефана чол Маре, сторожові вежі та мости, що ведуть до воріт.

9. Фортеця КРЕЧУНА, РУМУНІЯ, ЖУДЕЦЬ ВРАНЧА

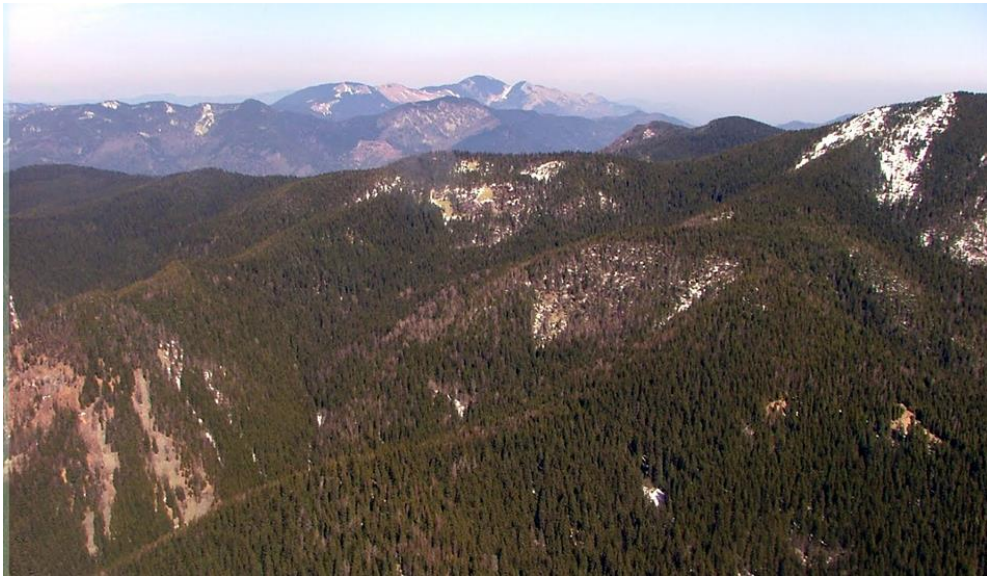

Рис. 1.10 – Фортеця кречуна, Румунія

Фортеця Кречуна у Вранчі була зведена господарем Валахії Радою Красивим. У 1482 році фортеця була завойована Штефаном чел Маре, який посилив її, щоб забезпечити плацдарм на шляху турецьких вторгнень. Містечко, яке існувало при фортеці, не пережило постійні битви та руйнування, і наприкінці XV століття скоротилося до рівня села.

Внаслідок завоювання фортеці Кречуна Штефан чел Маре приєднав до Молдови землі Вранчі та встановив межі держави по річці Мілков. З того часу Вранча увійшла до складу Молдови.

На даний момент місце стародавньої фортеці Кречуна точно не встановлено. Більшість археологів вважають, що вона знаходилася неподалік міста Одобешть, де є місце під назвою «У фортеці» [17,18].

Висновки до 1 розділу

В даному розділі наведено характеристику стану та перспектив розвитку виноробства та винного туризму Молдови.

Представлено і описано Культурно-туристичний маршрут “Воєвода Штефан чел Маре” - успішний досвід реалізації, виявлено перспективу продовження міжнародного маршруту до України.

РОЗДІЛ 2

Аналіз використання та розвитку туристичного потенціалу Молдови у просуванні енотуристичних дестинацій України

2.1. Діяльність Національного туристичного інформаційного центру Молдови

Національний Туристичний Інформаційний Центр Молдови розташований у центрі столиці – Кишинів.

Центр надає інформацію про місця, події, тури, маршрути та пропозиції туристичних компаній. Також ті, хто хоче відкрити для себе Молдову, можуть здійснити віртуальні 3D тури різними пам'ятками. Відвідуючи центр, туристи мають доступ до інтерактивної інформаційної панелі, де можуть знайти інформацію про напрямки та мають змогу переглядати панорамні знімки з оглядом на 360 градусів.

Туристи отримують безкоштовні консультації, а також інформаційні матеріали та листівки. Також тут проходять виставки фотографій та картин, рор-уп магазини, а також дегустації вин, просування туристичних новинок на ринку.

Знаходиться він за адресою Штефан чол Маре, 83, у примерії. Тепер у гостей столиці є місце, куди можна прийти, щоб дізнатися інформацію про заходи у столиці, готелях, туристичних маршрутах та екскурсіях по Молдові.

На полицях у вільному доступі брошури про Молдову румунською, англійською, польською, італійською та німецькою мовами.

Є інформаційна "touch" панель, де можна "погортати" інформацію про туристичні місця. Буде встановлений VR-шолом, за допомогою якого відвідувачі зможуть «прогулятися» популярними маршрутами, перш ніж прийняти рішення про те, куди вирушити.

У центрі можна отримати повну інформацію не лише про популярні туристичні напрямки, а й про рідкісні маршрути, у тому числі відвідування

лівого берега Дністра; дізнатися про пам'ятки культури та архітектури, заповідні місця, монастирі, виноробні та ремісничі майстерні.

Інформаційний туристичний центр створений за фінансової підтримки програми Європейського союзу «Підтримка заходів щодо зміцнення довіри», що здійснюється Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН), Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та урядом Швеції у рамках Проекту підвищення конкурентоспроможності в Молдові [19,20].

Рис. 2.1 – Основний фасад туристичного центру м. Кишинів, Молдова

Рис. 2.2 – Туристичний центр м. Кишинів, Молдова

Рис. 2.3 – візуалізація туристичних маршрутів Молдови в туристичному центрі, м. Кишинів

2.2. Характеристика туристично привабливих івент заходів в Молдові

У Молдові є справді унікальні пам'ятки. Серед них: винна колекція підземних сховищ рекордсмена Гіннеса MILEȘTII MICI («Малі Мілешти»), галереї Крикова, в яких розміщується Національна колекція вин, льоху Бранешти

– з унікальним рестораном у колишніх вапнякових кар'єрах, а також історичні підвали «Леунтя-Він»;

унікальний проект реставрації національної винної спадщини, як Castel Mimi або Domeniile Pripa.

А також інші мальовничі замки у французькому стилі – Château Vartely, Crama Mircești та Purcari, сучасні виноробні у каліфорнійському стилі, такі як Et Cetera та Vinaria Poiana, модернізовані виноробні з сільськими ресторанами та дегустаційними залами: Asconi, Vinuri de Comrat та Chateau Cojușna. Винним туристам принесе задоволення відвідування ультрасучасних виноробень середнього розміру, розташованих в мальовничих місцях і в безпосередній близькості від

Інші туристичні визначні пам'ятки: Sălcuța,

Fautor, Gitana Winery, Vinaria din Vale, а також мікровиноделен, розташованих просто в будинках своїх власників: Kara Gani, Gogu Winery, Tudor Winery, Tronciu Winery, Corbu Winery чи Mihai Sava. Більше того, у Молдові можна знайти навіть міські виноробні, розташовані в Кишиневі: Atu та Minis Terrios тощо.

Особливе місце у туристичній пропозиції Молдови займають винокурні з історією: «Бардар», «Барза Албе» та «Квінт». І, звичайно, винні бутіки та льохи (Vinoteca та Tasting Hall wine.md, Vinoteca Carpe Diem, Vinoteca Invino, Vinoteca Decanter, винний бар Embargo і т.д.). Серед гастрономічних ресторанів, які пропонують чудове обслуговування та продуманий пейринг з вином, варто назвати Wine Gogh, Propaganda, Mezzo, Rosemary, Kiku Steak & Wine та ін.

Важливу роль у винному туризмі займають спеціалізовані заходи та фестивалі. Скажімо, Національний день вина – найбільша винна подія у Південно-Східній Європі, яке щороку приваблює сотні тисяч туристів Vernisajul Vinului – фестиваль, що проводиться раз на два роки.

Крім того, протягом року можна потрапити на музичні фестивалі, які організовуються на виноробнях – Must Fest у Cricova, «День троянд» у Castel Mimi або Strawberry Day у Chateau Vartely.

З винним туризмом пов'язані і такі заходи, як унікальна гонка Wine Run, яка проводиться в Криково та Мілештій Міч.

В останні роки кількість виноделен, що відкрили свої двері для туризму, практично подвоїлося через зростаючої кількості відвідувачів з-за кордону. З інформації, отриманої від винного сектора, можна зробити висновок, що багато виноробень і підприємців у сфері гостинності мають намір і надалі розвивати проекти винного туризму.

У 2019 році виноробні Молдови відвідали близько 240 тисяч туристів (що становить майже 15% від загального числа іноземців, які перетнули кордон), залишивши в економіці країни понад 8 мільйонів доларів США.

Крім того, у 2020 році винний маршрут «Молдавський винний шлях», що включає понад 30 виноделен, став першим туристичним маршрутом Республіки Молдова, зареєстрований у пан'європейському винному маршруті ITER VITIS – Les Chemins de la vigne, який об'єднує винну спадщину 18 країн [21].

2 жовтня – Національний день вина в Молдавії. Розповідаємо про виноробство країни

Рис. 2.4 - Національний день вина в Молдавії.

Щорічно у перші вихідні жовтня, після збирання винограду, у Молдові відзначається Національний день вина. У 2021 році свято припало на 2 та 3 жовтня.

Свято було затверджено у 2002 році. Подія присвячена місцевому виноробству та вину. За традицією в ці дні влаштовуються різноманітні святкові заходи, майстер-класи, екскурсії та дегустації, виробники презентують свої новинки.

Така подія, звичайно ж, приваблює безліч туристів. І на честь Національного дня вина уряд, як правило, спрощував отримання туристичних віз. Але, на жаль, через епідеміологічну ситуацію в Молдові в 2021 році було вирішено скасувати всі святкові заходи.

Але ми хочемо підтримати Національний день вина та готуємо для вас невелику акцію у ці вихідні. А сьогодні розповімо трохи про виноробство Молдови.

Вперше культивувати виноград та робити з нього вино розпочали на території Молдови приблизно 5 000 років тому. Перше активне зростання виноробства тут відбувалося у період з 6 по 3 століття до нашої ери. Фракійці, які живуть у той час на цих землях, торгували з греками, які в свою чергу ділилися досвідом з виробництва вина.

Пізніше, 82 року до нашої ери з'явилася держава Дакія. А вже в 102 році нашої ери воно було завойоване римлянами, при яких виноробство та виноградарство на цих територіях розквітло. Цьому навіть свідчать дакійські монети того періоду, на яких було відображено тематику вина. Після розпаду Римської імперії стався занепад місцевого виробництва.

1359 року зародилося Молдавське князівство, для якого правління Стефана III Великого стало черговим етапом активного зростання винного виробництва. У той період сюди ввозилися нові сорти винограду, збільшувалася площа виноградників та покращувалася якість місцевих напоїв. Вино з Молдови стали постачати до Києва та Польщі.

Проте, потрапивши до рук Османської імперії, князівство занепало сильний занепад у сфері винного виробництва. Це тривало протягом 3 століть до укладання миру у 1812 році між Османською та Російськими імперіями. У той період на території Молдови попит мали місцеві сорти винограду, а також угорські, болгарські, турецькі та грецькі.

У другій половині 19 століття тут починають висаджувати такі сорти як: Совіньйон Блан, Піно Нуар, Гамі, Каберне Совіньйон, Аліготе, Мускат та інші. Молдавські вина стають відомими потужними червоними винами. Потім у Європі трапилася епідемія та філоксери. І місцеве виноробство почали відновлювати лише ближче до 1950-х років.

Сьогодні площа виноградників тут займає приблизно 128 тисяч гектарів – це більше, ніж у Бордо. Приблизно 40% управляється приватними

підприємствами, решта 60% перебувають у володінні комерційних організацій [22].

Рис. 2.5 - Національний день вина в Молдавії.

Традиційно Національний день вина — це слухна нагода, щоб відзначити успіхи молдавського вина, нагородити найкращих і зустрітися з людьми, які цінують цей вишуканий напій. Цього року Національний день вина продовжує просувати культуру відповідального та правильного споживання якісного вина.

Виноробні країни відчинять свої двері для туристів, які бажають відкрити для себе винні та кулінарні пропозиції та культурно-мистецькі скарби регіону.

2022 року свято «Національний день вина» проходитиме 1-2 жовтня жовтня.

Також крім дегустації вин на вас чекає частування національними молдавськими стравами, приготовлені тут же.

Саме свято є парадом виноробів з музично-хореографічними композиціями.

Крім цього, у програмі свята публічна професійна дегустація молодих вин, конкурс «Краща національна кухня», конкурс майстрів народних промислів.

Свою продукцію на фестивалі представляють відомі молдавські винні підвали: Крикове, Пуркар, Мілштії Міч, Бранешть, Кожушна, Chateau Vartely.

Якщо ви плануєте подорожувати до Молдови, то найкращий час для цього місяць жовтень. Гостей заходу запрошують вступити у хоровод на святі вина разом із виноградарями молдавського краю.

Тільки тут можна зрозуміти значення молдавського традиційного побажання «Норок!».

Відчути всю гостинність молдаван, їхню культуру та традиції, можна лише відвідавши «Національний день вина».

Закінчується свято великою хорою – молдавським танцем, якою об'єднує всіх танців, адже головними умовами танцю є сплетіння рук танців. Центральна площа Кишинєва якнайкраще підходить для такого колективного танцю, адже місця вистачить усім.

Свято було започатковане рішенням парламенту від 26 грудня 1990 року. Ініціатива проводити масові заходи належить колишньому президентові Молдови Володимиру Вороніну. Початок було покладено у 2002 році. Для залучення туристів через рік парламент ухвалив рішення про надання безкоштовних віз для гостей винного фестивалю. Національний банк Молдови випустив в обіг пам'ятну монету "Фестиваль вина" тиражем 3 тисяч штук.

Починаючи з 2002 року у Молдові святкується "Національний День Вина". Насамперед він проходив у Кишинєві та районних центрах республіки кожен другу неділю жовтня, проте, починаючи з 2012 року, був перенесений на першу суботу та неділю жовтня.

Довгі роки Національний день вина проходив на площі Великих національних зборів. У 2009 році захід був організований на території Міжнародного виставкового центру MOLDEXPO. З'явилися конкурси Polobocul de aur, Dionis та Vița de aur. З 2015 року на День вина стали проводити екскурсії великим виноробням. Святкові заходи стали

організувати у Кишиневі, а й у всій країні. 2018 року молдавський винний фестиваль став подією міжнародного масштабу. Його відзначили і у румунському місті Снагов.

Мета Свята – підтримати на державному рівні якість виноробної продукції, зміцнити імідж нашої країни та зробити перший крок для включення Молдови до Міжнародного Шляху вина.

Основні завдання Свята "Національний День Вина":

- Відродити свято вина в країні, де воно є національною гордістю, де тісно переплетені історія народу та традиції виноробства.
- Закласти традицію щорічного Свята Вина, підтримати престиж виноробної продукції Молдови, стимулювати інтерес населення до якісних напоїв та сприяти вихованню культури споживання вин.
- Залучити до Молдови іноземних туристів [23].

Purcari Wine Run — свято вина, спорту та молдавських традицій

Рис. 2.6 - Purcari Wine Run — свято вина, спорту та молдавських традицій

24 серпня на території Chateau Purcari пройде винний трейловий забіг Purcari Wine Run. І нехай подібні забіги проводяться у багатьох країнах Європи, у Молдові, де вино вважається не просто напоєм, а важливою частиною культури та історії, винні забіги — це щось особливе.

Це можливість поєднати корисне (спорт) з приємним (вином).

Purcari Wine Run - це мальовничий маршрут довжиною 10 км серед виноградників, тепле молдавське сонце, смачне вино, яке можна скуштувати прямо під час забігу. На трасі через кожні 2 кілометри на учасників чекають піт-споти з традиційними винами та місцевими фруктами.

Це шанс дізнатися про країну трохи більше.

Винні забігу в Молдові — це не лише спорт та виноградники, а й можливість трохи ближче познайомитись із головною гордістю країни — вином. Учасники Purcari Wine Run можуть придбати слоти з дегустаціями ("Purcari 10 km Race+Wine Tasting" або просто "Wine Tasting"), до яких також входить екскурсія з професійним гідом з виробництва та льохами Chateau Purcari. Вартість "Wine Tasting" - 230 леїв.

Це привід втекти від міського шуму

А ще, забіг Purcari Wine Run – реальний шанс відпочити від міської метушні, залишившись на ніч у Кемпінгу просто на території виноробні. Все, що потрібно, це забронювати місце, оплатити його (100 леїв за місце в кемпінгу), взяти друзів і намет і після забігу розслабитися на природі в оточенні дорогих людей на традиційній Mamaliga Party [24].

Рис. 2.7 - забіг Purcari Wine Run

29 травня у Кишиневі на пішохідній вулиці Є. Дога пройде фестиваль «DeVin & DeGust». Гості фестивалю матимуть змогу дізнатися з особливостями молдавських, вироблених у регіонах із захищеною

географічною вказівкою, беручи участь у серії заходів та спеціалізованих майстер-класів, які проведуть винороби та сомельє.

Рис. 2.8 – Програма фестивалю «DeVin & DeGust».

Об 11:00 вас запрошують на офіційне відкриття заходу та церемонію нагородження тих, хто докладає зусиль для просування молдавських вин.

З 12:30 гостей буде можливість взяти участь у майстер-класі з дегустації вин IGP «Кодру» та познайомитися з виноробнями в цьому регіоні, а також з традиційними стравами центральної частини країни.

З 13:45 охочих запрошують взяти участь у Школі вина та познайомитися з винами, які мають виразний характер терруару IGP «Штефан-Воде».

З 15:00 у Винній школі розбиратимуть регіон Valul lui Traian.

З 16:30 буде можливість взяти участь у спеціальній дегустації вин, де можна буде порівняти вина із трьох регіонів із захищеними географічними вказівками – “Кодру”, “Валул луй Траян” та “Штефан Воде”.

Протягом усього фестивалю проходитиме музична програма за участю Сільвії Загоряну та ансамблю скрипалів з Унген, фольклорного ансамблю Cimişarii, художнього керівника Серджіу Плешки, а також етнофольклорного ансамблю Штефан Воде.

Захід завершиться концертом гурту “Ciubul”, Тані Черги та DJ Marcus Lawyer.

Фестиваль «DeVin & DeGust» організовано Національним бюро винограду та вина, Асоціаціями виробників вина з IGP «Кодру», «Штефан Воде» та «Валул луй Траян».

Докладнішу інформацію та новини про захід можна знайти тут.

Квитки можна придбати тут, гості «DeVin&DeGust» отримають багаторазовий келих для дегустації вин, можливість безкоштовно продегустувати три вина та відвідати майстер-клас.

Усі гроші, отримані від продажу квитків, підуть на підтримку біженців в Україні [25].

Десятки ароматів та смаків в одному келиху вина. Фестиваль "DeVin, DeGust", організований у Кишиневі, зібрав 27 винних компаній, які виробляють вина із захищеною географічною вказівкою. Тут виробники країни були нагороджені призами та дипломами за розвиток цієї галузі. Усі гроші, отримані від продажу, будуть спрямовані на підтримку біженців з України, повідомляє Moldova 1.

Любителі якісного вина зазначають, що фестиваль вітається після напруженого періоду.

«Хоча ми тут недовго, нам уже подобається те, що ми бачимо. Молдовські вина справді гарні».

«Перебуваючи за кермом, я думаю, що ми пробуємо тільки вино без алкоголю, що дуже цікаво, і я не думаю, що його можна знайти деінде, тому що я не бачив його раніше».

«Я досі не міг скуштувати вино, доки не захоплююся ним».

«У мене тут безалкогольне вино. Я зазвичай віддаю перевагу рислінгу, піно. Ця виставка вітається після пандемії».

Сомельє згадує, що вино має пройти певні етапи, щоб відчутти справжній смак та запах.

«Коли ми маємо вино в келиху, перший фактор — візуальний, ми аналізуємо колір вина. Потім настає ароматична частина. Вино не проковтується із самого початку, але ми легко проводимо його через небо в роті», - каже сомельє Андрій Штирбу.

Представники виноделен із трьох областей із захищеною географічною вказівкою в країні «Кодру», «Штефан Воде» та «Валул луй Траян» зазначили, що привезли добірні вина.

«Ми розповідаємо відвідувачам про нашу історію та навіть запрошуємо їх на виноробню. Ми сподіваємось, що отримана сьогодні нагорода дасть нам можливість виробляти вина на іншому рівні та з новою якістю», — зазначила Лариса Червін.

«Сьогодні я прийшов із шістьма винами. Ми вирішили мати лише потроху. Наша виноробня була названа кращою виноробнею в районі з географічною вказівкою «Кодри», що охороняється, — каже Діана Гараз.

«Цей рік особливий, тому що ми відзначаємо 10-річчя створення виробництва вин із захищеною географічною вказівкою. Кожне вино походить із певного місця», — заявила виконувач обов'язків директора Національного бюро виноградарства та вина Єлизавета Бряхна.

Фестиваль «DeVin & DeGust» організований Національним бюро виноградарства та вина та Асоціацією виробників коньяку та бренді [26].

У Молдові пройшов фестиваль, присвячений молодому вину, що ще не перебродив. Його тут називають "муст". На святі показали старовинний спосіб приготування напою, а всі бажаючі могли навчитися правильно його дегустувати.

Організатори першого винного фестивалю Молдови довго не замислювалися над тим, де ж влаштувати свято. Must Fest проходить просто на виноградних плантаціях.

Мустом у Молдові називають виноградний сік, отриманий одразу після дроблення ягід. Для багатьох молдаван процес приготування муста – спогади з дитинства.

У кожному дворі, де робили вино, муст насамперед давали спробувати дітям, доки він ще не почав тинятися і не перетворився на алкогольний напій. Сьогодні спогади з дитинства можна пожвавити. На фестивалі показують, як робили муст за старих часів, коли грона ще топтали ногами.

Найкрасивіша частина свята – костюмований парад. Три королеви виноробства вийшли у супроводі почту у народних костюмах. Імена царствених осіб – відповідають місцевим сортам винограду – Фетяска Албе, Фетяска Нягре та Фетяске Регале.

«Ми дуже горді тим, що у нас є такі сорти винограду і, звичайно, дуже хочемо, щоб люди їх дізналися краще, тому що вина, виготовлені із споконвічно молдавських сортів, чудові», - розповіла організатор фестивалю Родіка Керунту.

Дробарки, преси, плуги - у музеї виноробства просто неба можна побачити, як у 19 столітті робили головний національний напій. Тут же навчать мистецтву дегустації. Наприклад, келих треба тримати за ніжку, щоби вино не нагрілося від тепла рук.

І який же фестиваль вина без народних пісень та танців. Молдавська музика радує настільки, що встояти на одному місці неможливо.

Вхід на платний фестиваль. Ціна квитка – трохи більше 20 доларів [27].

Поціновувачі гарного вина та чудової музики зустрілися на найпросунутішому осінньому фестивалі – «Cricova Must Fest».

Рис. 2.9 - осінній фестиваль – «Cricova Must Fest»

Фестиваль, присвячений урожаю та вину, проводиться у Молдові вперше, вперед NOI.md. Відвідувачі заходу мають можливість скуштувати добірні вина та шампанське «Cricova». Крім того, організатори оголосили про випуск нового шампанського під назвою «Elegant».

У той же час програма фестивалю передбачає проведення конкурсів, семінарів та майстер-класів. Тут присутні зможуть також відвідати криківські підвали, в яких спробують муст, а також подивитися концерт та ознайомитись з історією підземних льохів.

«Сьогодні на винзаводі «Cricova» проходить фестиваль Must Fest, і з назви видно, що ми святкуватимемо початок збору винограду, виготовлення муста та запуск нового продукту, призначеного більше для молодого покоління», - заявив директор винного комбінату «Cricova» Юрій Карп. Присутній на заході міністр сільського господарства та харчової промисловості Едуард Грама привітав ініціативу проведення такого фестивалю та сказав: «Це дуже хороша ідея в умовах просування споживання вітчизняної продукції у контексті споживання вина.

Люди хочуть взяти участь, відвідати та побачити «Cricova», що є гордістю Молдови». Люди схвильовані можливістю відкрити собі підземне

містечко «Cricova». «Вітаємо організаторів із проведенням подібного фестивалю. Бачу усміхнених людей. Тут, у «Cricova», відчувається святкова атмосфера, тим більше що свято організоване прямо на території комбінату», - зазначила виконавиця Неллі Чобану. Під час фестивалю влаштовувалися розіграші, крім того, облаштовано дитячу зону, де з дітьми займалися та грали аніматори. Вечір завершиться концертом на відкритому повітрі, на якому прозвучить хору та сирбу у виконанні знаменитого оркестру «Леуіари», а у фіналі меломани насолодяться живою музикою «Zdob și Zdub» та «Cuibul» [28].

День рожевого вина у "Castel Mimi". Декор, музика та смак вина

Відмінна атмосфера панувала минулими вихідними в одній із головних туристичних пам'яток Молдови "Castel Mimi". За традицією, тут організували захід з нагоди всесвітнього дня Рожевого вина. Казковий декор, музика для урочистостей, кулінарні вишукування та аромат вина викликали фурор та викликали захоплення присутніх.

І діти чудово провели час. Запускали повітряних зміїв, каталися на самокатах, підкріпилися стравами з традиційного меню від Open Air Kitchen, а також бігали та танцювали до самого заходу сонця.

Однак зіркою заходу було троянда. Отриманих скуштувати його в необмеженій кількості відвідувачів вино підкорило витонченістю та ароматом.

"Це свято для всіх любителів наших рожевих вин. Сьогодні ми подаємо гостям рожеве вино "Rață Neagră" у необмеженій кількості".

Була організована дегустація 4-х рожевих вин, виготовлених тут, у нас, у "Castel Mimi". Вино має схоже з червоним та білим вином, але відрізняється від обох.

Присутні на заході гості були приємно вражені ароматом та смаком продегустованих вин. Вони побажали виноробні «Castel Mimi» успіхів і якнайбільше красивих і смачних досягнень».

"Castel Mimi" - це справжній Версаль, і це стверджують не тільки в компанії.

"Нещодавно ми були обрані міжнародним голосуванням на Wine Travel Awards - візитівкою Республіки Молдова, чим ми неймовірно пишаємося. Ми були і залишаємося джерелом культури, творчості та досконалості", - говорить організатор фестивалю [29,30].

Рис. 2.10 - День рожевого вина у "Castel Mimi"

В Молдові проводиться свято «STRAWBERRY DAY | WINE COCKTAILS», який відбувається 10 червня у туристичному комплексі «Château Vartely».

На гостей чекає повний незабутніх вражень день, в якому вино з'єднається з найсмачнішою полуницею, щоб перетворитися на вишукані коктейлі.

Гості заходу зможуть скористатися пакетом «ALL INCLUSIVE», що включає захоплюючу екскурсію на винний завод, частування з запечених на грилі м'яса та овочів, а також смачні десерти з полуниці, морозива та коктейлі на основі полуниці в поєднанні з білими винами «Château Var», сфотографуватися на згадку і, зрозуміло, вдосталь поласувати полуницею. Святкову атмосферу та відмінний настрій протягом усього дня

підтримуватиме жива музика. А найменших гостей свята чекає безліч розваг у компанії та під наглядом аніматора Кепшунела.

Більше того, кожен гість свята отримає пам'ятний подарунок – персональований бокал «CHÂTEAU VARTELY» на знак вдячності та глибокої пошани до поціновувачів вин «Château Vartely».

Вартість квитка для дорослих: 460 леїв

Вартість квитка для дітей від 7 до 16 років: 300 леїв

Для дітей віком до 7 років вхід безкоштовний.

Квитки можна придбати:

- iticket.md

- У головному офісі компанії за адресою: Кишинів, вул. Михайл Вітязул, 11, 4 поверх, оф.401

- В туристичний комплекс «CHÂTEAU VARTELY», адреса: Орхей, вул. Сліберерій. 170/В

Організований безкоштовний проїзд за маршрутом: Кишинів – Оргеєв – Кишинів

Місце відправлення: бул. Костянтин Негруцці, 7, готель «Chişinau» [31].

2.11 - свято «STRAWBERRY DAY | WINE COCKTAILS», «Château Vartely», Молдова

2.3 Вино Молдови – історія успіху зі Східної Європи

Молдовське вино служить своєрідним «послом» країни за кордоном. В даний час вина нового покоління сягають корінням багату і складну історію, володіючи автентичністю, яку бажають відкрити для себе багато споживачів. Водночас це унікальні та дивовижні вина, особливо купажі міжнародних та місцевих сортів винограду, відбивають властивості молдавського терруару і дозволяють любителям вин, які прагнуть насолодитися новими смаками та стилями, ознайомитися з чимось надзвичайним.

Вино Молдови є прямим та відчутним результатом реформи, проведеної у виноробному секторі Республіки Молдова, з орієнтацією на якість та продуктивність. Створене у 2013 році Національне бюро винограду та вина займається реалізацією комплексу програм, призначених для підтримки диверсифікації ринків та збільшення експорту якісних вин. Завдяки системі, заснованій на моделі захищених географічних вказівок ЄС (вона включає чотири регіони – «Валул луй Траян», "Штефан Воде", "Кодру" і "Дівін"), в Молдові в останні роки спостерігається вражаюче зростання якості вина.

Безперечним доказом досягнутих результатів служать понад 842 медалі, отримані в 2019 році молдавськими винами на таких відомих та престижних міжнародних конкурсах, як Decanter World Wine Awards, Mundus Vini, Concours Mondial du Bruxelles, International Wine Challenge і т.д. Національний бренд "Вино Молдови" (Vinul Moldovei/ Wine of Moldova), що просувається НБВіВ, став знаком якості. Виробники мають право його використовувати на пляшках з винами тільки після того, як вони пройшли суворий контроль якості.

У Молдові найвища щільність виноградників у світі та дуже велика різноманітність сортів винограду. Тут можуть запропонувати вина для найвибагливіших споживачів як з міжнародних, так і з місцевих сортів – наприклад Віоріка, Рара-нягре, Фетяска-нягре, Фетяска-албе та Фетяска-Регале.

Найбільш виразними та унікальними є комбінації, в яких молдавські винороби демонструють свої вміння та досвід, виражаючи характер молдавського терруару, гідно оціненого споживачами із 63 країн експорту вин.

В результаті низки комплексних реформ та маркетингових програм, реалізованих Національним бюро винограду та вина, Молдова зуміла переосмислити та переорієнтувати свою виноробну промисловість на якість та передо з гордістю охарактеризувати «Вино Молдови» як вино змін та перетворень, а також як обіцянка та зобов'язання перед споживачами та партнерами.

Республіка Молдова розташована у Східній Європі, межує з Україною сході та з Румунією - на заході. Завдяки своєму географічному становищу країна характеризується помірним кліматом з короткою взимку та довгого літа.

Ландшафти Молдови значно відрізняються - від нескінченних степів на сході та лісистих пагорбів у центральній частині до великої Буджацької рівнини Півдні.

Різноманітність природного та антропогенного туристичного потенціалу, виноградники та якісні вина, автентична культура, гостинність, старовинні традиції та звичаї є пам'ятками, завдяки яким Республіка Молдова стала популярним туристичним напрямком.

У її середньовічних фортець, що збереглися протягом століть, відвідувачі можуть зробити віртуальне подорож у славне минуле цієї землі, а також відкрити для себе духовний світ у монастирських комплексах, які входять до найбільш відвідуваних місць.

Гостей тепло зустрінуть у знаменитих підземних галереях місцевих виноробень. Тут кожен може насолодитися незабутнім смаком якісних вин, які демонструють самовідданість та самопожертву молдаван заради виробництва цього божественного напою. Відвідувачі люблять традиційні страви з екологічно чистих продуктів. Вони можуть скористатися

можливістю придбати автентичні сувеніри та прийняти участь у виготовленні ремісничих виробів, а також дізнатися більше про молдавському фольклорі та багатих місцевих традиціях

Тисячолітні традиції виноробства в Молдові зародилися близько III тис. до н. а відомості про перші лози датуються приблизно VI тис. до н. Впродовж всієї своєї історії вино і виноградна лоза глибоко вкоренилися в молдавській культурі, міфах, фольклорі та легендах. Навіть межі сучасної Молдови нагадують форму винограду! Білий лелека – головний герой багатьох місцевих легенд є символом виноробної промисловості країни. Ось чому його стилізоване зображення було обрано для представлення виноробного сектору Молдови у рамках нового національного бренду – «Вино Молдови. Жива легенда».

Молдовське вино продовжує підкорювати великий світ вина, керуючись основним слоганом бренду - «Наше вино створювалося багатьма поколіннями виноробів у найдовших підземних галереях у світі, воно по гідно оцінено споживачами зі Сходу та Заходу, оспіване в легендах, яких ми впізнаємо себе».

Структурні перетворення, здійснені Національним бюро винограду і вина, що переорієнтували виноробну промисловість Молдови на нову модель роботи та забезпечили їй значне якісне зростання. З 2013 року Республіка Молдова застосовує систему якості, засновану на моделі захищених географічних вказівок ЄС, що охоплює три зони - "Валул луй Траян", "Штефан Воде" та "Кодру", а також спеціальне географічна вказівка для виноградних дистиллятів «Дівін».

Багатоступінчаста система моніторингу охоплює весь виробничий процес. Відповідно до передової європейською практикою розроблено виноградно-виноробний реєстр, який забезпечує простежуваність продукції від винограду до розливу Національний центр перевірки якості алкогольної продукції оснащено найсучаснішим обладнанням.

Вся продукція із захищеними географічними вказівками, крім фізико-хімічних випробувань, проходить і органолептичну оцінку в комісіях, що складаються з авторизованих професійних дегустаторів Лише у 2019 р. наші вина здобули 842 нагороди на 43 міжнародних галузевих конкурсах Винороби, країни, що об'єдналися під егідою виноробного бренду країни Vinul Moldovei, поповнили свою скриньку нагород 345 золотими медалями, 263 срібними та 132 бронзовими.

Нині молдавська виноробна продукція експортується у більш ніж 60 країнах, протягом останніх п'яти років демонструючи стійке зростання. Також в останні роки збільшуються постачання наших вин до країн Європейського Спільноти.

Ці досягнення – результат спільних зусиль виробників, об'єднаних Національним бюро винограду та вина під брендом «Wine of Moldova. A legend alive». Молдова також приділяє особливу увагу вину та розвитку виноного туризму. Визначні пам'ятки країни включають в себе найбільші у світі винні підвали (створені в колишніх вапнякових шахтах) з галереями довжиною більше 200 км.

Найбільша у світі колекція вин, занесена до «Книги рекордів Гіннеса», складається з більш ніж 1,5 мільйонів пляшок (щорічно оновлюється) та зберігається у казах (спеціальних нішах) підвалів «Мілештій Міч», на глибині 80 метрів. Це підземне винне місто розташований лише за 10 кілометрів від Кишинєва.

Ще одним значущим символом молдавського виноробства є підземне місто «Крікова», галереї якого простягаються більш ніж на 120 кілометрів. Заснований у 1952 року, комбінат «Крікова» є найбільшим у Молдові виробником ігристих вин класичним способом «Méthode Traditionnelle».

Національна колекція вин, яка зберігається в «Крікова», включає частину знаменитої трофейної колекції Германа Герінга. Найстаріше вино в

колекції і єдине у своєму роді у світі – це червоне десертне пасхальне єрусалимське вино, виготовлене у 1902 році.

Виноробні регіони Молдови:

ШТЕФАН ВОДЕ

Чорноземні та коричневі підзолисті ґрунти, багаті гумусом та мікроелементами. Цей виноробний регіон розташований у південно-східній частині Молдови, на невеликій височині, яка включає в себе тераси вздовж річки Дністер, рівнини та пагорби. Кліматична зона знаходиться під впливом Чорного моря та річки Дністер. Водна поверхня формує відповідний мікроклімат для вирощування виноградних лоз, особливо червоних сортів. 10 000 гектарів виноградників забезпечують виготовлення

збалансованих вин з багатим букетом та унікальними особливостями. У складі найзнаменитішого вина з цього регіону *Negru de Purcari* використовується місцевий сорт винограду *Rare Нягре*. Також добре себе виявляє інший цікавий місцевий червоний сорт – *Фетяске Нягре*. Ідеально пристосувалися до цього терруару такі європейські сорти, як *Піно-нуар*, *Піно-ґрі*, *Шардоне* та інші.

КОДРУ

Легкі, аеровані ґрунти. Фрагментований рельєф - долини, пагорби, яри, ліси та безліч невеликих річок. Регіон з м'яким кліматом та помірною кількістю опадів розташований у центральній частині країни та покритий 61200 гектарами виноградників. Дубові та липові ліси займають 25% території, впливаючи на мікроклімат регіону. Ця зона сприятлива для вирощування білих сортів винограду (*Фетяске Албе*, *Мускат-оттонель*, *Совіньйон-блан*, *Шардоне* та інших), з яких виробляються тонкі білі тихі вина та ігристі, а також легкі червоні вина. У цьому регіоні є знамениті винні підвали «Крікова» (довжина галерей складає 120 км) та «Мілештій Міч» (200 км). У їх колекціях зберігаються загалом більш ніж 2 мільйон пляшок вина.

ДІВІН

Охоплює всю територію Молдови. «Дівін» - це захищена географічна вказівка (IGP) для якісного бренді, який виробляється по спеціальній технології, що включає подвійну перегонку сухих виноградних виноматеріалів з певних сортів винограду та дозрівання отриманих дистилатів у дубових бочках не менше 3 років. Для виробництва «дивінів» використовують європейські та місцеві сорти винограду, які вирощуються на території країни - Аліготе, Шардоне, Фетяске Албе, Луміниця, Піно-блан, Рітон, Ркацителі, Совіньйон-блан і інші. Колір «дивина» може бути від світло-до темно-бурштинового; букет складається з квіткових, фруктових ноток, доповнених відтінками ванілі, шоколаду, бальзаму, ароматичного дерева, кокосу, кавових зерен, які у ньому у міру дозрівання.

Асортимент вин у молдові

Виноградарство в Молдові дотримується міжнародних тенденцій, представляючи західноєвропейські, кавказькі та місцеві сорти. Виноградники простягаються на площі 128 тис. гектарів, засаджених *Vitis Vinifera*, яких 70% складають білі сорти (Ркацителі, Совіньйон-блан, Шардоне, Аліготі та інші), переважно в регіоні Кодру, та 30% - червоні сорти (Каберне-совіньйон, Мерло, Піно-нуар, Сапераві та інші), характерні для південних регіонів. Ароматичні сорти займають 36% площ виноградників.

Автентичність та унікальність молдавським винам надають місцеві сорти. Фетяске Албе, Фетяске Регале, Фетяске Нягре, Раре Нягре та інші, які займають 5% площі виноградників. Але вона постійно зростає, що обумовлено зростаючим міжнародним інтересом та державними програмами підтримки [32, 33].

2.4. Структура турсресурсів в умовах Петропавлівської ОТГ Одеської області

Село Петропавлівка було засноване у 1822 році. Історичних даних про це село нам знайти поки що не вдалося, але можемо припустити, що його заснували старообрядці, які тікали в ці краї від релігійних утисків.

Нині в селі мешкає близько тисячі осіб.

В селі є Петропавлівська церква, заснована у 19 столітті. Вона дивної архітектури, можливо перебудована із якоїсь іншої будівлі, але інформації про це поки не знайшли.

Тут існували німецькі поселення, на цій території довгий час проживали німці, тому організація ностальгійних турів для іноземних туристів викликає інтерес.

Зараз ведеться робота по відновленню русла річки Сарата, що тут протікала, це дасть змогу відновити рибальство і можливо розширити перелік додаткових послуг для туристів, що приїздитимуть сюди.

В селі є пасіка, комплекс з переробки з зерна.

Степи є гарною інфраструктурною складовою для організації кінних прогулянок.

Будинок творчості і культури, що знаходиться в центрі села може виступати генератором організації різноманітних вестивалів та тематичних днів.

Рис. 2.12 – Петропавлівська церква, с. Петропавлівка Білгород-Дністровського району

В селі є гарна фото локація

Рис. 2.13 – фото локація в селі Петропавлівка, Білгород-Дністровського району

Запланований еотуристичний комплекс з красивими пейзажами має стати туристичним магнітом і перетворити Петропавлівську ОТГ на туристичну дестинацію сільського-зеленого туризму.

Висновки до 2 розділу

В даному розділі представлено аналіз використання та розвитку туристичного потенціалу Молдови у просуванні еотуристичних дестинацій України, охарактеризовано основні заходи у вигляді винних фестивалів та свят, що просувають винний туризм, продемонстровано історію та її глибинний взаємозв'язок з виноробством.

Розвитку туристичної галузі Молдови сприяє інформаційний туристичний центр, діяльність якого описано в даному розділі.

Винні регіони та законодавча база, що регламентує діяльність цієї країни, сприяє розвитку виноробства і винного туризму в цілому.

Такий досвід є корисним для імплементації в Україні, яка має схожі потенційні можливості.

РОЗДІЛ 3

Розробка пропозицій для розвитку енотуристичного комплексу в умовах Петропавлівської ОТГ Одеської області

3.1 Розробка моделі розвитку села Петропавлівка в структурі Петропавлівської ОТГ

У рамках реформи децентралізації змінився адміністративно-територіальний поділ Одеської області зі збереженням її загальних меж. Постановою Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 807-ІХ (далі – Постанова), яка набула чинності з 19.07.2020 р., замість 490 сільських, селищних і міських рад утворено 91 об'єднану територіальну громаду, а замість 26 районів — 7 укрупнених районів.

Об'єктом дослідження виступає Петропавлівська ОТГ Білгород-Дністровського району Одеської області.

До Білгород-Дністровського району (з адміністративним центром у місті Білгород-Дністровський) у складі територій Білгород-Дністровської міської, Дивізійської сільської, Кароліно-Бугазької сільської, Кулевчанської сільської, Лиманської сільської, Маразліївської сільської, Мологівської сільської, Петропавлівської сільської, Плахтійвської сільської, Саратської селищної, Сергіївської селищної, Старокозацької сільської, Шабівської сільської, Татарбунарської міської, Тузлівської сільської, Успенівської сільської територіальних громад, затверджених Кабінетом Міністрів України [34,35].

В структуру Петропавлівської ОТГ входять села: Петропавлівка, Міняйлівка, Фуратівка, Старосілля, Семисотка, Фараонівка, Пшеничне, Олександрівка. Загальна площа сільської ради 27658 кв. км. Загальна кількість населення станом на 01.01.2021 року становить 8246 осіб.

Адміністративним центром виступає село Петропавлівка, засноване у 1822 році. Історичних даних про це село у широкому доступі не має, але

припускають, що його заснували старообрядці, які тікали в ці краї від релігійних утисків та примусово переселені владою для освоєння земель. В селі є Петропавлівська церква, заснована у 19 столітті з незвичною архітектурою

Згідно звіту голови Петропавлівської сільської ради основні напрямки роботи ОТГ були направлені на успішне функціонування закладів освіти, культури, фельдшерсько-акушерські пункти, бібліотеки.

Важливою для розвитку даної ОТГ є взаємодія з Українським культурним фондом по розвитку напрямку еко-культурного туристичного маршруту «Гарутинський степ» учасниками в Петропавлівській раді є: садиба «EtnoSmart» с. Семисотка, Садиба «У Валі та Юри» с. Старосілля, садиба «У Лариси» с. Міняйлівка.

Розширення туристичних локацій в досліджуваній громаді є перспективним напрямком розвитку сільських територій, підвищення їх туристичної привабливості, виявлення передусім наявних природних або історико-культурних туристичних ресурсів, а ще краще – за їх поєднання. Туристична привабливість території часто змінюється і залежить від багатьох чинників, одним із яких є сучасна матеріально-технічна база туризму (новітні готельні комплекси, спеціалізовані заклади із відповідним асортиментом туристичних послуг).

Згідно Стратегії розвитку Петропавлівської ОТГ на період до 2027 року стратегічні цілі, спрямовані на розвиток економіки в громаді, створення комфортних умов проживання для мешканців, створення умов для отримання якісних освітніх, медичних, адміністративних, соціальних, культурних та інших послуг. Наявність Стратегії розвитку дозволить раціонально планувати напрями та пріоритети розвитку, претендувати на Європейські фонди та гранди, створити бачення майбутнього громади [36].

Аналіз інфраструктури села Петропавлівка виявив наявність підприємств серед яких найбільш впливовим є ТОВ «Агросвіт», що мають в своїй структурі земельні ділянки, елеватори, власну пасіку та планує

виноградні насадження, будівництво виноробні та готельно-ресторанного комплексу з широким асортиментом туристичних послуг, тим самим створюючи нові додаткові робочі місця, тим самим збільшуючи економічний потенціал регіону.

Важливим аспектом в стратегії розвитку Петропавлівської ОТГ було затвердження ряду Програм, що корелюють із стратегією сталого розвитку:

- по благоустрою, охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки Петропавлівської сільської ради, Білгород-Дністровського району Одеської області;

- по локалізації та ліквідації амброзії полинолистої та інших карантинних рослин на території Петропавлівської сільської ради на 2021-2026 роки;

- розчищення русла річки Сарата та захист від підтоплення;

- утримання та ремонту автомобільних доріг загального користування, у тому числі місцевого значення та вулиць і доріг комунальної власності Петропавлівської сільської ради на 2021-2022 роки.

В основу Стратегії покладено концепцію сталого розвитку, яка передбачає гармонійний розвиток економічної, соціальної та екологічної складових громади. Стратегія відповідає пріоритетам державної регіональної політики, зокрема, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів та ефективного управління у сфері регіонального розвитку.

Рис. 3.1 – Підтримка та розвиток туризму в Петропавлівській ОТГ

Стратегічні пріоритети Петропавлівської об'єднаної територіальної громади:

- створення нових робочих місць з урахуванням місцевих ресурсів та можливостей;
- безпека та комфортні умови життя;
- забезпечення високих стандартів якості та доступності адміністративних та комунальних послуг;
- забезпечення можливостей для проведення вільного часу.

Базуючись на наведених вище стратегічних пріоритетах виявлені культурно-історичної спадщини, наявності природно-рекреаційних ресурсів можна запропонувати модель розвитку села Петропавлівка в структурі Петропавлівської ОТГ, що включає прокат розробки енотуристичного комплексу (Рис.3.2).

Важливим аспектом є Підписаний меморандумз агенством транскордонного співробітництва «Єврореґіон Нижній Дунай», що посилить транскордонні відносини з Молдовою, сприятиме розвитку внутрішнього та зовнішнього туризму.

Рис. 3.2 – Модель розвитку села Петропавлівка в структурі Петропавлівської ОТГ

3.2 Розробка концепції транскордонного маршруту через Петропавлівську ОТГ Білгород –Дністровського району

В розділі 2 було розкрито потенціал розвитку королекського маршруту Штефана Води, що включає численну кількість туристичних об'єктів і динамічно розвивається.

З'язати маршрут Штефана Великого в Молдові через с. Петропавлівку Білгород-Дністровського району з Білгород-Дністровською фортецею можна, додавши до маршруту додаткові точки.

Продовжити маршрут з Молдови можна до с. Петропавлівка, Білгород-Дністровського району. Тут можна насолодитись місцевими краєвидами та познайомитись з місцевою культурою.

Білгород-Дністровська фортеця: Після відвідування с. Петропавлівки, вирушайте до Білгород-Дністровської фортеці, яка знаходиться в місті Білгород-Дністровськ. Ця фортеця має багату історію і була побудована у XIV столітті. Вона пропонує захоплюючий оглядовий майданчик і дозволяє розглянути мальовничий пейзаж річки Дністер.

Розробка концепції транскордонного маршруту через Петропавлівську ОТГ Білгород-Дністровського району може включати в себе такі елементи: Історичні та культурні пам'ятки: Визначте ключові історичні та культурні пам'ятки у Петропавлівській ОТГ та Білгород-Дністровському районі. Це можуть бути фортеці, замки, музеї, церкви та інші об'єкти, які варто включити до маршруту.

Екологічна та природна спадщина: Слід врахувати природні резервати, парки, річки та інші природні об'єкти, які характерні для даного регіону. Можна запропонувати екологічні маршрути, де відвідувачі зможуть насолодитись природою, зробити прогулянки або провести активний відпочинок.

Гастрономічні враження: необхідно виявити місцеві страви, традиційні ресторани, винні погреби та інші гастрономічні враження, які можуть зацікавити туристів. Слід запропонувати дегустації, майстер-класи або фестивалі, пов'язані з місцевою кухнею.

Активний відпочинок: Слід включити до маршруту можливості для активного відпочинку, такі як велосипедні тури, піших походи, водні види спорту або екстремальні розваги. Можна зацікавити туристів різноманітними спортивними активностями в природному середовищі.

Транскордонними елементами співпраці можуть бути культурні обміни, спільні проекти або події, які залучають туристів з обох боків кордону.

Інфраструктура та послуги: слід розробити план розвитку туристичної інфраструктури, включаючи готелі, ресторани, транспортні засоби та інші послуги, необхідні для комфортного перебування туристів. Забезпечте належний рівень обслуговування та інформаційну підтримку для відвідувачів.

Маркетинг та просування: слід розробити стратегію маркетингу та просування транскордонного маршруту через Петропавлівську ОТГ та Білгород-Дністровський район, використовуючи медіа, соціальні мережі, туристичні платформи та інші інструменти для привертання уваги туристів та розповсюдження інформації про маршрут.

Важливо також залучити зацікавлені сторони, такі як місцеві влади, туристичні організації, підприємці та громадськість, для спільної реалізації та підтримки маршруту. Розробка концепції транскордонного маршруту вимагає детального дослідження та планування, але може стати важливим кроком у розвитку туризму в даному регіоні та сприяти співпраці між країнами.

Схему транскордонного маршруту представлено на рис. 3.3

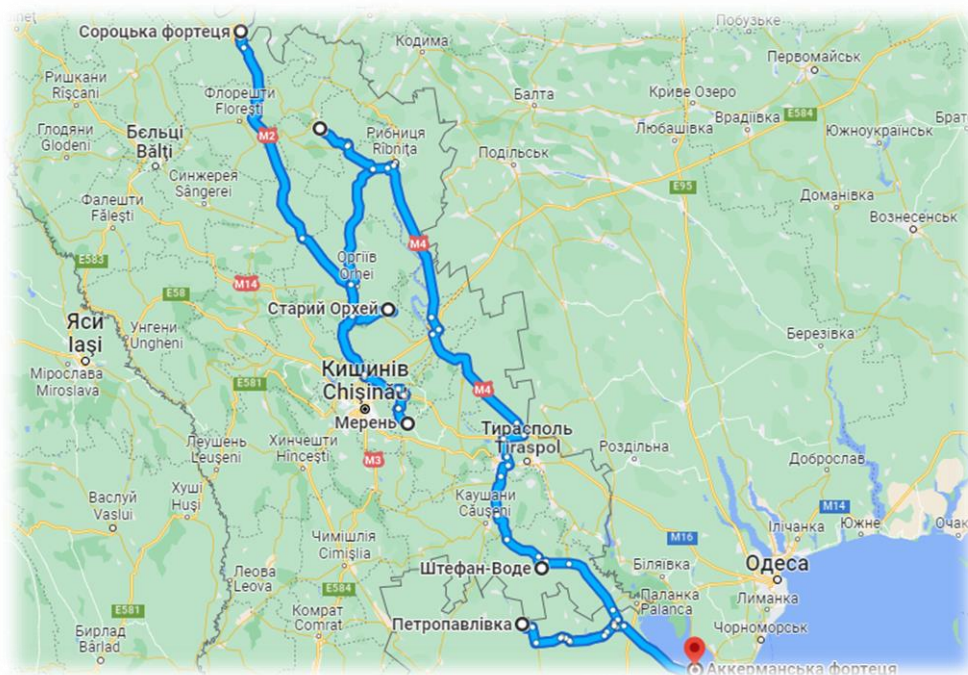

Рис. 3.3 – Транскордонний маршрут Штефана Челмаре з Молдови до м. Білгород-Дністровський

Висновки до розділу 3

Аналіз інфраструктури села Петропавлівка виявив наявність підприємств серед яких найбільш впливовим є ТОВ «Агросвіт», що мають в своїй структурі земельні ділянки, елеватори, власну пасіку та планує виноградні насадження, будівництво виноробні та готельно-ресторанного комплексу з широким асортиментом туристичних послуг, тим самим створюючи нові додаткові робочі місця, сприятиме успішному функціонуванню підприємств малого та середнього бізнесу, чим збільшуватиме економічний потенціал регіону.

В даному розділі розроблено та представлено модель розвитку села Петропавлівка в структурі Петропавлівської ОТГ, яка має стати інструментом розвитку досліджуваного регіону та винного туризму зокрема.

ВИСНОВКИ

1. В кваліфікаційній роботі досліджено досвід Молдови як виноробної країни та організації винного туризму.
2. Основні туристичні винні локації свідчать про високий потенціал і гарну інфраструктуру для організації винних турів
3. Досліджено культурно-туристичний маршрут “Воєвода Штефан чел Маре” , рекомендовано перейняти успішний досвід реалізації маршруту і продовжити до України, а саме до с. Петропавлівка Петропавлівської ОТГ Білгород-Дністровського району з метою посилення транскордонних відносин.
4. Надано рекомендації по посиленню транскордонних відносин між Молдовою і Україною, основним інструментом у роботі представлено винний туризм, який пропонується розвивати в досліджуваному регіоні України.
5. Розроблено та представлено модель розвитку села Петропавлівка в структурі Петропавлівської ОТГ, яка сприятиме розвитку сільських територій.
6. Виявлено стратегічні пріоритети Петропавлівської об’єднаної територіальної громади:
7. Доведено, що досвід сусідньої Молдови найкращим чином позитивно впливатиме на розвиток туристичної галузі досліджуваних регіонів України, а винного туризму зокрема.

Список використаної літератури:

1. Винний туризм Молдови URL:
<https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/37336/1/Wine%20tourism%20of%20Moldova.PDF> (дата звернення: 29.03.2023)
2. Asero V. From Wine Production to Wine Tourism Experience: the Case of France [Electronic resource – PDF document] / Vincenzo Asero and Sebastiano Patti // AAWE Working Paper. – November 2009. – №. 54. – 17 p. – (Business). – Access regime: http://www.wine-economics.org/aawe/wpcontent/uploads/2012/10/AAWE_WP54.pdf
3. VinMoldova [On-line resource]. – Access regime: <http://www.vinmoldova.md/index.php?mod=content&id=3084> (дата звернення: 03.04.2023)
4. Hall M., Sharples L. Wine Tourism Around the World / Hall Michael C., Sharples Liz, Camboune Brock, Macionis Nik. – Winepress Ltd., 2011. – 312 p.
5. Berry Bros. & Rudd Consalting [Electronic resource]. – Access regime: <http://www.bbr.com/>. (дата звернення: 08.04.2023)
6. Михайлюк О.Л. Перспективи розвитку винних туристичних кластерів на Півдні України / О.Л. Михайлюк // Науковий вісник ОНЕУ. 2013. №1. С.29-41.
7. Петрусенко О. Молодая лоза винного туризма / О. Петрусенко // Мир Продуктов - 2013. Июнь. С.48-49.
8. Hall M. Wine Tourism Around the World / Hall Michael C., Sharples Liz, Camboune Brock, Macionis Nik. Winepress Ltd., 2011. 312 p.
9. Винний туризм: підручник для студентів ВНЗ / С.В. Іванов, В.О. Домарецький, Д.І. Басюк та ін.] - Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2012. 472 с.
10. Божук Т.І. Сучасний стан і перспективи розвитку винного туризму (на прикладі Закарпатської області) / Т.І. Божук, Л.А. Прокопчук // Туристична індустрія: сучасний стан і перспективи розвитку: 6 міжнар. наук.-практ. конф.

- (м. Луганськ, 28-29 квітня 2011 р.). Том 2. С.171-177.
11. Стельмах О.А. Перспективи розвитку ресторанної галузі в етнотуризмі / О.А. Стельмах, О.Г. Агеєнко, К.Ю. Коваленко // Розвиток туристичного бізнесу: міжнар. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 17-19 березня 2011 р.). Донецьк, ДонНУЕТ, 2011. С.160-161.
12. Басюк Д.І. Інноваційний розвиток гастрономічного туризму в Україні / Д.І. Басюк // Наукові праці НУХТ. 2012. №45. С.128-132.
13. Басюк Д.І. Дослідження ринку винного туризму в Україні / Д.І. Басюк, К.С. Бадещенкова. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/basjuk4.htm. (дата звернення: 09.04.2023)
14. Баглей Д.В. Досвід розвитку винно-гастрономічного туризму Франції в українських реаліях / Д.В. Баглей, О.О. Мотузенко // Конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів. 2014. №10. С.3-15.
15. Туристичний маршрут Штефан Воде Челмаре URL:<https://locals.md/2020/voevod-shtefan-marshrut/> (дата звернення: 12.03.2023)
16. Культурно-історичний маршрут Воевода Стефан Чел Маре URL:<https://www.invest.gov.md/ru/news/the-cultural-tourist-route-voivode-stephen-the-great-and-saint-could-become-an-international-route> (дата звернення: 12.03.2023)
17. Історія Молдови і молдавського народу URL: moldovenii.md (дата звернення: 14.03.2023)
18. Маршрут на вихідні. 9 фортець на маршруті Штефана Чел Маре URL: <https://locals.md/2017/marshrut-na-vyihodnyie-9-krepostey-shtefana-chel-mare/> (дата звернення: 03.04.2023)
19. Інформаційний туристичний центр Молдови URL: <https://locals.md/2017/v-kishinyove-otkryilsya-informatsionnyiy-turisticheskiy-tsentr-rasskazyivam-kak-on-budet-rabotat/> (дата звернення: 06.04.2023)

20. Туристичний інформаційний центр Кишиніва URL: <https://moldova.travel/ru/centru-de-informare-turistica/> (дата звернення: 14.04.2023)
21. Молдова та її вина. Що потрібно знати? URL: https://drinks.ua/wp-content/uploads/2021/02/moldova_61_72-2-12.pdf?t=1612238785 (дата звернення: 16.04.2023)
22. Національний день вина в Молдавії URL: https://dobro.wine/blog/articles/2_oktyabrya_natsionalnyu_den_vina_v_moldavii_rasskazyvaem_pro_vinodelie_strany/ (дата звернення: 17.04.2023)
23. Програма святкування національного дня вина URL: <https://mold.su/prazdniki-moldovy/deni-vina-moldova> (дата звернення: 18.04.2023)
24. Біговий винний забіг в Пуркарі URL: <https://purcari.winerun.md/ru/news/purcari-wine-run--prazdnik-vina-sporta-i-moldavskikh-traditsii> (дата звернення: 19.04.2023).
25. Програма винного фестивалю URL: <https://locals.md/2022/programma-devin-degust/> (дата звернення: 20.04.2023).
26. Фестиваль «DeVin, DeGust»: Десятки ароматів та смаків в бокалі вина URL: <https://trm.md/ru/ekonomika/festival-vina-degustaciej-desatkov-aromatov-i-vkusov-v-bokale-vina> (дата звернення: 21.04.2023)
27. Фестиваль молодого вина URL: <https://mir24.tv/news/16266578/festival-molodogo-vina-proshel-na-moldavskih-vinogradnyh-plantaciyah> (дата звернення: 21.04.2023)
28. Фестиваль вина в Cricova URL: https://noi.md/ru/news_id/90686 (дата звернення: 21.04.2023)
29. День рожевого вина в Castel mimi URL: <https://tv8.md/ru/2022/16/06/den-rozovogo-vina-v-castel-mimi-dekor-muzika-i-vkus-vina-proizveli-nastoyashchii-furor-p/202903> (дата звернення: 22.04.2023)

30. День рожевого вина URL: <https://iticket.md/en/event/rose-day-edi-ia-iv-a> (дата звернення: 23.04.2023)
31. День рожевого вина в Шато Вартелі URL: <https://vartely.md/blog/strawberry-day.html> (дата звернення: 23.04.2023)
32. Енотуристичний гід вин Молдови URL: <https://wineofmoldova.com/wp-content/uploads/2021/02/GHID-OENOTURISTIC-RU.pdf> (дата звернення: 26.04.2023)
33. Особливості сучасного розвитку винного туризму в Молдові URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16122/3/Rozdil-4-2019-20-28.pdf> (дата звернення: 26.04.2023)
34. Зміни адміністративно-територіального поділу Одеської області. URL: <https://odeska.land.gov.ua/zminy-administratyvno-terytorialnoho-podilu-odeskoi-oblasti/> (дата звернення: 27.04.2023)
35. Звіт голови Петропавлівської сільської ради за період 27.11.2020р. – 31.12.2021 рік. URL: <https://petropavlivsca-gromada.gov.ua/news/1642583187/> (дата звернення: 28.04.2023)
36. Паспорт соціального розвитку Петропавлівської сільської ради на 2021 рік. URL: <https://petropavlivsca-gromada.gov.ua/news/1642583187/> (дата звернення: 28.04.2023).

Додаток

Перевірка тексту на плагіат

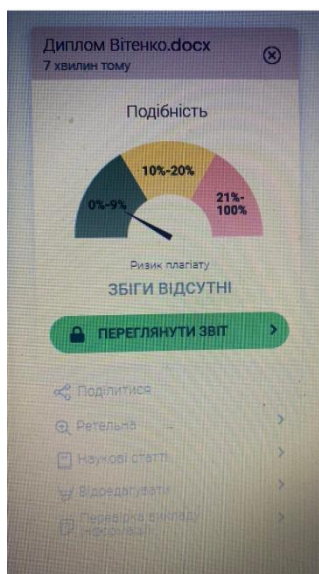
Кваліфікаційна робота бакалавра

Тема: «Досвід Молдови для розвитку Українського винного туризму»

Засіб перевірки : plag.com.ua

Унікальність по фразам > 30 %

Унікальність по словам >30 %

Керівник (ки): _____

Ганна САРКІСЯН

(підпис)

Здобувач (ка): _____

Маргарита ВІТЕНКО

(підпис)

Презентація кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота бакалавра на тему:

« Досвід Молдови для розвитку українського
винного туризму »

Виконавець роботи: Вітенко М.М.
Керівник роботи:
Саркісян Ганна Овсепівна

Одеса ОНТУ 2023

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають виноробство та винний туризм Молдови.

Мета роботи : аналіз успішного досвіду Молдови та розробка рекомендацій для розвитку винного туризму України на прикладі Петропавлівської ОТГ.

Завдання роботи:

- дослідити стан та перспективи виноробства та винного туризму Молдови
- перейняти кращий досвід для

На сьогоднішня розвиток енотуризму в світі – це пріоритетний та прибутковий напрямок туристичного ринку. Зберігається тенденція подорожі на короткий період з великою кількістю емоцій та

На сьогодні розвиток енотуризму в світі – це пріоритетний та прибутковий напрямок туристичного ринку. Зберігається тенденція подорожі на короткий період з великою кількістю емоцій та вражень. Для того, щоб задовольнити потреби споживача створюється необмежений ряд туристичних дестинацій з унікальними локальними ресурсами.

Одним із видів гастрономічного туризму є енотуризм, який користується популярністю серед міжнародних туристів. Саме культура споживання та подачі вина викликає туристичний інтерес до процесу виноградарства та виноробства.

Стан та перспективи винного туризму в Молдові

Фортеця Четятя Альбе, Україна,
Білгород-Дністровський район

Фортеця Сучава, Румунія

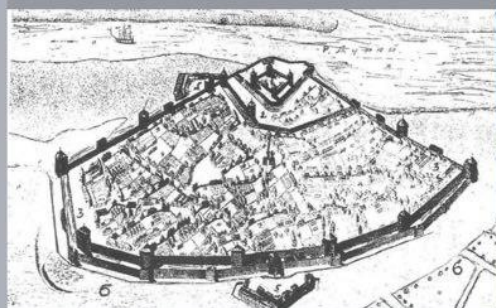
Четятя ноуе, Румунія

Німецька фортеця, Молдова

Кілійська фортеця, Україна, Кілія

Хотинська Фортеця, Хотин

Кілійська фортеця, Україна, Кілія

Хотинська Фортеця, Хотин

Фортеця Сорока, Молдова

Цитадель Старого Орхею, Молдова

Фортеця кречуна, Румунія

Основний фасад туристичного центру м. Кишинів

Туристичний центр м. Кишинів, Молдова

Візуалізація туристичних маршрутів Молдови в туристичному центрі, м. Кишинів

Національний день вина в Молдавії

фестиваль «DeVin & DeGust»

10 ANI DeVin & DeGust

Agenda Festivalului "DeVin&DeGust" - 29 mai 2022
Orașul Chișinău, Strada Pietonală "Eugen Doga"

11:00
Inaugurarea oficială a evenimentului (scena principală)
Moderator: Sergiu Beznitchi
Cuvânt de salut:
- Dna Etizaveța Breahnă, Director Interimar ONVV
- Dl. Viorel Gherciu, Ministru al Agriculturii și Industriei Alimentare al RM
- Dl. Vladimir Bolea, Deputat, Președintele Comisiei Agrare în RM
- Dl. Jhon Riordan, Director Adjunct al Misiei USAID în RM
Înmânarea diplomelor de merit
Master Classuri - degustare vinuri cu IGP
Înmânarea certificatelor de degustator autorizat.

12:30 - 13:15
Master Class - degustarea vinurilor cu IGP "Codru" (Școala Vinului)

13:15 - 13:45
Silvia Zagoreanu și ansamblul de lăutari, or. Ungheeni

13:45 - 14:30
Master Class - degustarea vinurilor cu IGP "Ștefan Vodă" (Școala Vinului)

14:30 - 15:00
Ansamblul Folcloric "Cimișani", conducător artistic Sergiu Pteșca, or. Cimișlia

15:00 - 15:45
Master Class - degustarea vinurilor cu IGP "Valul lui Traian" (Școala Vinului)

15:45 - 16:30
Ansamblul Etnofoletistic "Ștefan Vodă"

16:30 - 17:15
Master Class - degustarea comparativă a vinurilor din cele 3 regiuni cu IGP (Școala Vinului)

18.00
Program concert:
- Tania Cerga
- Trupa „Cuibul”
- DJ Marcus Lawyer

Програма фестивалю «DeVin & DeGust»

MUȘTFEST CRICOVA

Excursii în renumitele galerii subterane
Școala vinului
Plimbări pe strada pietonală subterană
Legenda Plaiului

Bucate tradiționale
Târg de obiecte de artizanat
Ateliere de creație, jocuri și concursuri tematice

Celebrii Lăutari și formația Zdob și Zdub, într-un concert inedit

10 septembrie | 13.00 - 23.00

11 Iunie **MIMI** 14:00

ROSE DAY

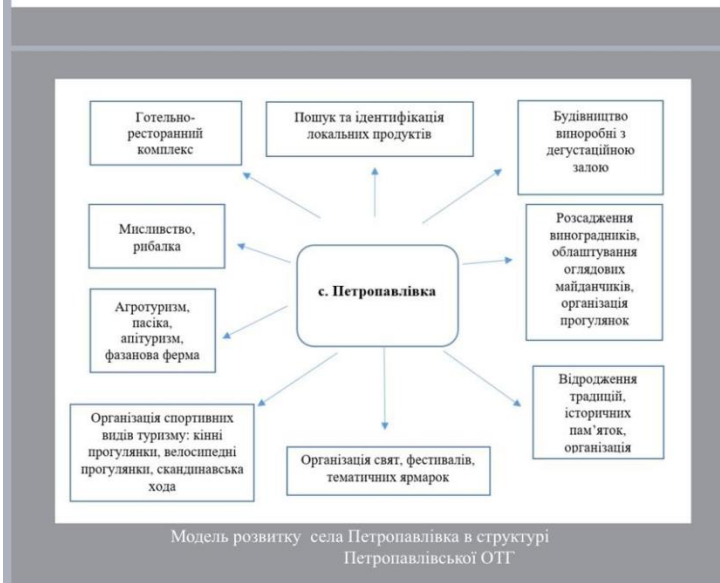
Rezervări: 0256 0 1893

Vin Rose nelimitat
Muzică Live
Trenul vinului

В Молдові проводиться свято «STRAWBERRY DAY | WINE COCKTAILS», який відбувається 10 червня у туристичному комплексі «Château Vartely».

Петроавлівська церква, с. Петроавлівка Білгород-Дністровського району

фото локація в селі Петроавлівка, Білгород-Дністровського району

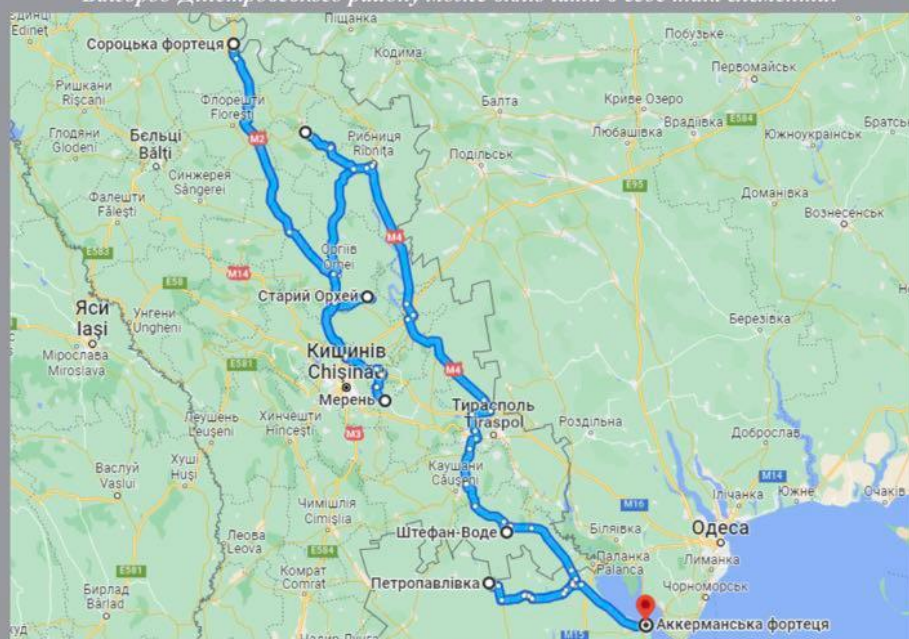

Зв'язати маршрут Штефана Великого в Молдові через с. Петропавлівку Білгород-Дністровського району з Білгород-Дністровською фортецею можна, додавши до маршруту додаткові точки.

Білгород-Дністровська фортеця: Після відвідування с. Петропавлівки, можна вирушити до Білгород-Дністровської фортеці, яка знаходиться в місті Білгород-Дністровськ.

Розробка концепції транскордонного маршруту через Петропавлівську ОТГ Білгород-Дністровського району може включати в себе такі елементи:

Історичні та культурні пам'ятки: Це можуть бути фортеці, замки, музеї, церкви та інші об'єкти, які варто включити до маршруту.

Екологічна та природна спадщина: Можна запропонувати екологічні маршрути, де відвідувачі зможуть насолодитись природою, зробити прогулянки або провести активний відпочинок.

Історичні та культурні пам'ятки: Це можуть бути фортеці, замки, музеї, церкви та інші об'єкти, які варто включити до маршруту.

Екологічна та природна спадщина: Можна запропонувати екологічні маршрути, де відвідувачі зможуть насолодитись природою, зробити прогулянки або провести активний відпочинок.

Гастрономічні враження: Слід запропонувати дегустації, майстер-класи або фестивалі, пов'язані з місцевою кухнею.

Активний відпочинок: Можна зацікавити туристів різноманітними спортивними активностями в природному середовищі.

Транскордонними елементами співпраці можуть бути культурні обміни, спільні проекти або події, які залучають туристів з обох боків кордону.

Інфраструктура та послуги: Забезпечте належний рівень обслуговування та інформаційну підтримку для відвідувачів.

Маркетинг та просування: слід розробити стратегію маркетингу та просування транскордонного маршруту, використовуючи медіа, соціальні мережі, туристичні платформи та інші інструменти для привертання уваги туристів та розповсюдження інформації про маршрут.

- o **Важливо** також залучити зацікавлені сторони, такі як місцеві влади, туристичні організації, підприємці та громадськість, для спільної реалізації та підтримки маршруту.

Висновки:

- В кваліфікаційній роботі досліджено досвід Молдови як виноробної країни та організації винного туризму.
- Основні туристичні винні локації свідчать про високий потенціал і гарну інфраструктуру для організації винних турів
- Досліджено культурно-туристичний маршрут “Воевода Штефан чел Марє”, рекомендовано перейняти успішний досвід реалізації маршруту і продовжити до України, а саме до с. Петропавлівка Петропавлівської ОТГ Білгород-Дністровського району з метою посилення транскордонних відносин.
- Надано рекомендації по посиленню транскордонних відносин між Молдовою і Україною, основним інструментом у роботі представлено винний туризм, який пропонується розвивати в досліджуваному регіоні України.
- Розроблено та представлено модель розвитку села Петропавлівка в структурі Петропавлівської ОТГ, яка сприятиме розвитку сільських територій.
- Виявлено стратегічні пріоритети Петропавлівської об'єднаної територіальної громади:
- Доведено, що досвід сусідньої Молдови найкращим чином позитивно впливатиме на розвиток туристичної галузі досліджуваних регіонів України, а винного туризму зокрема.